ФИФІ ФЫМЫГЪЭПУД, ФИ ІЕЙ ФЫМЫГЪЭПЩКІУ

АДЫГЭ ПСАЛЪЭ

АДЫГСКОЕ СЛОВО

КЪБР-м И ПАРЛАМЕНТЫМРЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я ГАЗЕТ ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КБР

1924 ГЪЭМ И МЭКЪУАУЭГЪУЭ МАЗЭМ И 1 ЛЬАНДЭРЭ КЪЫДОКІ

№125 (22.283) ● 2012 гъэм бадзэуэгъуэм (июлым) и 4, бэрэжьей ● Тхьэмахуэм тхуэ къыдокІ ● И уасэр соми 3-щ ●

adyghe@mail.ru
adyghepsale.ru

Чеченов Ануар Къыргъызым щыхьэщІэну ирагъэблагъэ

КЪБР-м и Парламентым и Унафэщі Чеченов Ануар Къыргъыз Республикэм щыхум и хуитыныгъэхэм къащхьэщыжьыныжьмкІэ уполномоченнэу щыІ Акун Турсунбек хуэзащ.

ЗЭІУЩІЭМ хэтащ Щыхум и хуитыныгъэхэмкІэ уполномоченнэу Къэбардей-Балъкъэр Республикэм щыІэ Зумакулов Борис. Акун Турсунбек зэрыжиІамкІэ, ар мыгувэу Москва къалэм кІуэнущ Урысей Федерацэмрэ Къыргызыс Республикэмрэ щыхум и хуитыныгъэхэмкІэ я уполномоченнэхэм зэращыІІэ зэгурыІуэныгъэм Іэ щІидзэн папщІэ. ИкІи хьэщІэм апхуэдэ мыхьэнэшхуэ зиІэ Іухум и пІ къыхэУ, Кавказ Іщхьэрэм щыІэ республикэхэр - Шэшэныр, Ингушыр, Къэбардей-Балъкъэрыр къыхэхкІухьыну мурад ищІащ. Абы щхьэусыгъуэ пыухыкІа нэІуз: зауэ нэужь лъэхъэнэ гугъуэм зи щыналъэм нрахуа шэшэнхэр, ингушхэр, балъкъэрхэр Къыргызым щыІащ.

Чеченов Ануар къыщыпсалъэм мыхьигъэщхьэхуКІащ и хуитыныгъэхэмкІэ я уполномоченнэхэм зэращыІІэ зэгурыІуэныгъэм Іэ щІидзэн папщІэ. ИкІи хьэщІэм апхуэдэ мыхьэнэшхуэ зиІэ Іухум и пІ къыхэУ, Кавказ Іщхьэрэм щыІэ республикэхэр - Шэшэныр, Ингушыр, Къэбардей-Балъкъэрыр къыхэхкІухьыну мурад ищІащ. Абы щхьэусыгъуэ пыухыкІа нэІуз: зауэ нэужь лъэхъэнэ гугъуэм ахэр гъабдэмрэ гузэвэгъуэмрэ къыхэрыгагъэныным хэтащ. Абы къыхэКІыу къыргызыс лъэпкъым дэ ФІыщІэ ин худощІ», - жиІащ спикерым. Абы кІыщІигъужащ езыр Къыргызыс СССР-м щыщ Фрунзе областым хьыхъэ Чуйскэ районым щыщ Дон-Арыкъ къуажэм къызэрыщалъхуар, ильэсибл хьуху абы зэрыщыпсэуар, школым зэрыщыщІэтІысхьар. Чеченов Ануаррэ Зумакулов Борисрэ я гуапэу хьэщІэхэм хуаІуэтэжащ я сабинигъэ ильэсхэм я нэгу щІэКІаХэр.

Акун Турсунбек щІэупщІащ цыхум и хуитыныгъэхэр республикэм хьума зэрыщыхьум, омбудсменхэмрэ властымрэ зэрызэдзэлажьэм. Абы и жэуапу Зумакулов Борис жиІащ сыт хуэдэ Іуэхуи парламентархэм кьыхэрыдаІыгъыр, щыхуэхэм зэрызыкъыхуэгъазэхэм пІалъэ кьыхамыгъэкІыу депутатхэр зэрыхэлъхэр.

ХьэщІэм хэхауэ кьыхихгъэщхьэхуКІащ, адрей щыналъэхэмрэ ельытауэ, КъБР-м щыпсэу лъэпкъхэм яку дэлъ зэгурыІуэныгъэр зэрахъумфыр зэрягуапэр: «Псом хуэмыдэу лъапІэщ фи республикэр Шэшэныр-м Ингушыр-м я лъэужьым зэрытемыувар икІи и зекъуэтыныгъэр зэрихьумар».

Омбудсменым спикерыр Іирагъбзэгъащ Къэбардей-Балъкъэрым щыщ гуп щІыгъуу Къыргызыс щыщ гуп щІыгъуу Къыргызыс щыщ гуп щІыгъуу КІуэнущ езыр щалъхуа щІыпІэхэр зригъэлъагъуну. Чеченов Ануар жиІащ апхуэдэ зэпыщІэныгъэр депутатхэм я дежкІэ сабэп хьуну кьыхэзыгъэкІыжьащ, дяпэкІи делэжьынущ», - жиІащ Правительствэм и Іэтащхьэм. Апхуэдэу щІигъужащ ухуэныгъэ псори кІэлъыплъыныгъэм щІэмыту зэрымыхьунур. «Абы щхьэкІэ щІэж-щІэхьыуэ хьтІыгуэхэм дыкІуэн хуэфащ».

Премьер-министрымрэ Правительствэм хэтхэмрэ КъуэкІыпІэ федеральнэ округым и щыналъэхэр кьызэхэКІыжь. Курил Илъэсым папщІэ илъэс куэд хьуауэ зонькьыжьу Урысей Федерацэмрэ Японимрэ. Токио ешьм ейуэ кьыхьытэ Курил Илъэсым ящыщ хьтІыгуиплІыр - Итуруп, Кунашир, Шикотан, Хабомаи. Абы тегъэщІапІэ ещІ кьэралитым 1855 гъэм сатумрэ гъунапкъэхэмрэ ятеуХуауэ зэращыІилІа зэгурыІуэныгъэр. Москва жеІэ Курил Илъэсхэр ЕтІуанэ дунейпсо зауэм кьурикІуахэм ябгъ ИкІІэ СССР-м кьызэрыхьыхьар. Ар къалъэтащ дунейм и къэралхэм.

Щіагъэкъуэнщэн бгъэдэлъ?

Коммерцэу щымыт «Социально-экономикэ, политологиемкІэ къэхутэныгъэхэмкІэ къэралэ зэхуаку фондыр», нэгъэуэщІу жьпІэмэ, я орбачев и фондыр къалъытэкІэ хъунущ «нэгъэущІ къэралым и сэбэп зыхэлъхэм яхуэлажьэ зэгурыІуэныгъэу». Ар «Известиям» газетым и дзэкъакІуэм къыжриІащ Къэрал Думэм и депутат Шлегель Роберт.

- ХэтІ пэжьри Горбачев нэхъ пэгъунэгъуущ хамэ къэрал агенту къэлыытэным. Сэ зыкІи телъыджэ сщыхьуныкъым ар ильэс куэд хьуауэ нэгъуэщІ къэралхэм я щэхурылажьэ Іэхуущіапізхэм ящыщ зым и лэжьакІуэу кьыщІэкІмэ, - къыхигъэщхьэхуКІащ депутатым.

Фигу къэдгъэкІыжынщи, зи гугъу тщІы фондым и лэжьыгъэр зыхуэунэтІа мурадхэм ящыщ зыуэ къагъэльагъуэ «Урысейм демократие лъапІэныгъэхэр щыгъэбыдэным щІэгъэкъуэн хуэхъуным хущІэкъуныр». Апхуэдэу щыщІкІІэ, ар политикэ зэгухэныгъэуи къэпльыгъэ хьэунущ. АрщхьэкІэ а зэгухэныгъэм и лэжьакІуэхэм жаІэ нэгъуэщІ къэралхэм я фондхэм уапымыщІауэ нобэ умылэжьэфынущ.

- Сэ си дежкІэ гурыІуэгъуэкъым коммерцэу щымыт зэгухэныгъэхэм егъэщІыпІауэ депутатхэм зэхахубла Іуэхур, - жиІащ фондым и жылагъуэ-политикэ центрым и унафэщІ Здравомысловэ Ольгэ. - Дауи, нэгъуэщІ къэралхэм кьиКІыу дэ зыгурэхэр кьиПІорохьэ, арщхьэкІэ ди лэжьыгъэр зэІухащ икІи ар зыхуэдэр сыт хуэдэ зэманри кьапщытэфынущ.

НОБЭ

t Америкэм и Штат Зэгуэтхэм я лъэпкъ гуфІэгъуэщ - къэралыр щхьэхуэ щыхъуауэ махуэщ (1776).

t Бадзэуэгъуэм и 4 - 7-хэм ИТАР-ТАСС-м и нэІэ тету Москва щекІуэкІынущ 2-нэ медицинскэ форум.

t Бадзэуэгъуэм и 4 - 6-хэм Ломоносов Михаил и цІэр зезыхьэ Москва къэрал университетым щекІуэкІынущ урысыбзэмрэ литературэмрэ езыгъэджэхэм я урысейпсо зэІущІэ.

t Бадзэуэгъуэм и 4 - 16-хэм Саха Республикэм (Якутие) щыщ Якутск, Нерюнгри, Мирный кьалэхэм щекІуэкІынущ «Азием и сабийхэр» 5-нэ спорт джэгуэхэр.

t 1766 гъэм кьалъхуащ убыххэм я пашэ, Урысей Кавказ зауэм и ПІыхьыжь Бэрзэдж Хьажьи-Исмэхьил.

t 1920 гъэм кьалъхуащ дунейм бэнэкІэ хуитымкІэ и чемпион Бажэ Заудин.

Дунейм и щытыкІэнур:

Нобэ Налшык пшэр техъэтекІыу щыщытынущ, хуабэр махуэхэм градус 23-рэ, жэщым - 16 - 19 щыхьунущ.

Гліаныгъэр зыгъэхьэзырар **ШАЛ Мухьэмэдщ.**

Аргуэру Курилхэм ятеуХуауэ

УФ-м и Правительствэм и Іэтащхьэ Медведев Дмитрий Гъубж кІуам Курил Илъэсым ящыщ Кунашир хьтІыгуи лъэтащ. Щыналъэм хиубыдэ хьтІыгуэм кІуэну зэримурадыр Премьер-министрым щыжиІат Южно-Сахалинск щекІуэкІа зэІущІэм къыщыщыпсалъэм.

ИпэІуэкІэ Медведевым къыхихгъэщхьэхуКІащ Курил Илъэсым щыпсэу щыхуэхэм, министрхэр, вице-премьерхэр и ГъусэУ кІуэуэ, а щІыналъэм унэхэр, Іуэхущіапізхэр зэрыщІауэхэм ельыныгъэ зэрыхуэйр. «Апхуэдэу сэ сыкуэйщ щыпІэм щыпсэу щыхуэхэм сепсэльэну. Мы щІыналъэм Сахалинрэ Урысей псом и щІыналъэмрэ я дежкІэ мыхьэнэшхуэ дыдэ иІэщ. Дэ абы зегъэужьыным нэхъапэми делэжьащ, дяпэкІи делэжьынущ», - жиІащ Правительствэм и Іэтащхьэм. Апхуэдэу щІигъужащ уХуэныгъэ псори кІэлъыплъыныгъэм щІэмыту зэрымыхьунур. «Абы щхьэкІэ щІэж-щІэхьыуэ хьтІыгуэхэм дыкІуэн хуэйщ».

Премьер-министрымрэ Правительствэм хэтхэмрэ КъуэкІыпІэ федеральнэ округым и щыналъэхэр кьызэхэКІыжь. Курил Илъэсым папщІэ илъэс куэд хьуауэ зонькьыжьу Урысей Федерацэмрэ Японимрэ. Токио ешьм ейуэ кьыхьытэ Курил Илъэсым ящыщ хьтІыгуиплІыр - Итуруп, Кунашир, Шикотан, Хабомаи. Абы тегъэщІапІэ ещІ кьэралитым 1855 гъэм сатумрэ гъунапкъэхэмрэ ятеуХуауэ зэращыІилІа зэгурыІуэныгъэр. Москва жеІэ Курил Илъэсхэр ЕтІуанэ дунейпсо зауэм кьурикІуахэм ябгъ ИкІІэ СССР-м кьызэрыхьыхьар. Ар къалъэтащ дунейм и къэралхэм.

Щіагъэкъуэнщэн бгъэдэлъ?

Коммерцэу щымыт «Социально-экономикэ, политологиемкІэ къэхутэныгъэхэмкІэ къэрал зэхуаку фондыр», нэгъэущІу жьпІэмэ, я орбачев и фондыр къалъытэкІэ хъунущ «нэгъэущІ къэралым и сэбэп

Лъэпкъ Іущыгъэ:

Уи насып къыздикІынур пщІэнукъым.

Псы кьиуГуэм зыхуагъэхьэзыр

Бадзэуэгъуэ мазэр ди республикэм и псы нэхъ инхэр щІэхщІэхьуэр кьыщиу зэманщ. Абы кьалъэкІыу, псы Іуфэм Іус жылагъуэхэм я администрацэхэр бгъэрыгъыркьым.

КъАПЩТЭМЭ, кьуажэ кьэс кІэльапІэкъуэ гупхэр кьыщызэрагъэпэщ. Апхуэдэ щІыпІэхэм хеубыдэ Шэрэдж Іуфэ Іус Зэрэгъыж, Аушыджэр, Псыгуэнсу, Старэ Шэрэдж, Шэрэдж Ищхьэрэ кьуажэхэр. Псы кьиуГуэм кьагъэсэбэп техникэ хьэпсэхэр зэгъэхьэзыращ, гъэбыдэн хуей Іуфэхэр зэгъэбеджьащ. ІэщІагъэлІхэм зэрагъэлъагъу лъэмыжхэм яІэ щытыкІэр зэхуэдэр.

ИтъэкІыуам мывэкІыщхь кьудейкІэ дращІея псыкъанІэхэм ІуиПльсыкІыжаХэрэ яхэтщ. Ахэри иджыпсту ягъэтэмэныж.

Псы Іуфэ гъжьыгъэхэр мы зэманым щокІуэкІ Налшык и дэлъэдапІэм хуэзэ щІыпІэхэмэ. ЗэрыфщІэщи, мы Іыхьм псы нэпкъхэр щыльагъэщ икІи щызадэщ, псыр кьинуу нэхьри ІуиПльсыкІыж. Апхуэдэ щытыкІэм нэмыс щІыкІэ гъэжьапхъэхэр зэфІагъэжІыну я мурадщ. КъищынэмыщІауэ, ІэщІагъэлІхэм щІэх-щІэхьыуэ зыхуагъазэ икІи чэнджэщ щхьэпэхэр ират зи псэуалъэ ди республикэм и псы нэхъ инхэм ятэмыжьыжьэу щыт унагъуэхэм.

ШЭРЭДЖ Дисэ.

Нэгъэсаи нэмыгъэсаи щыІэщ

● ЗэІущІэхэр

«КъБР-м и муниципальнэ щІыналъэхэм я совет» ассоциацэм (АСМО) и правленэм и зи чэзу зэІущІэ мэкъуэгъуэгъуэм и 27-м зэхэтащ. Абы и унафэщІ Пэнагуэ Максим иригъэкІуэкІа зэхьэхьэм ІуэхугъуитІым щыхэпльыщІ: республикэм и курыт еджапІэхэр ефыгъыкІэ къызэрызэрагъэпэщ щІыкІэмрэ УФ-м и Къэлэдухуэ кодексым кьигъэнхэр гъэзэщІэным теухуауэ муниципальнэ щІыналъэхэм я администрацэхэм къапэщыт къэлэнхэмрэ.

КъБР-м егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ и министр **Щхьэгъэпсо Сэфарбий** къызэригъэпэсагъуэмкІэ, школакІуэхэр гъэшхэныр щІыпІэ бюджетхэм, цыхуэ щхьэхуэхэм (спонсорхэм), адэ-анэхэм я хьэжькІэ кьызэрагъэпэщ. Муниципальнэ куейхэмрэ къалэ округхэмрэ я бюджетхэм мы гъэм а Іуэхум сом мелуани 143,3-рэ щыхуэхахащ. Ар нэгъабэ елъытауэ мелуан 18,3-кІэ нэхъыбэщ. Школ шхапІэхэм егъэбыдыІлахэри яхэту, сабийхэм я процент 70-м щІигъур ерыскъыу хуабжІэ ягъашхэ.

- Шхынхэм я лІэужьыгъуэр, ахэр зэрагъэхьэзыр щІыкІэр, я фІагъыр зыхуэдэр зэпымыуэу кьыдоплъ-тэ. ЩІыпІэ администрацэхэм егъэджэныгъэмкІэ я къудамэхэмрэ Роспотребнадзорым и щІыналъэ Іэхущіапізхэмрэ ныбжьыщІэхэр зэрагъашхэм кІэлъоплъ. Школ шхапІэхэр зыкуейхэмкІэ хъарзынэу кьызэрэпэщащ, технологие Іэмэпсымэхэр нэхъыфІкІэ зэрытхъужьныным яужь дитщ, - жиІащ министрым.

Абы кьызэрыкІыщащкІэ, сабийхэр гъэшхэным хухах мылькъу мы гъэм зыгъэмащІэхэри щІэщ. КъащІтэмэ, Налшык къалэ округым сом мелуани 9,3-рэ, Дзэлыкъуэ куейм - мелуани 2,5-рэ, Прохладнэм - сом мин 700 кІэрагъэхуащ. Ахьшэу къаІэрыхьэм елъытауэ, школ шхапІэхэр иджырей ІэмэпсымэхэмкІэ, унэльащІэкІэ, хьэжьхущхьэкъуэмкІэ кьызэрагъэпэщынущ.

Къыхахьхэ Іуэхугъуэр щызэпкърахьм, зэхуэсхэм къагъэльэгъуащ, еджакІуэхэр тэмэму гъэшхэным министерствэми щІыпІэхэми гулъытэ хэха зэрыхуащІыр икІи щытыкІэр нэхъри ирагъэкІауэ щыщытэ зэманым Къыргызыстым и щІыпІэхэм ящыщ Къыргызым и щІыналъэхэм я уполномоченнэхэм я лэжьыгъэр тэмэму кьызэрыщыпсалъэм. Абы и жэуапу Зумакулов Борис жиІащ сыт хуэдэ Іуэхуи парламентархэм кьызэрыдаІыгъыр, щыхуэхэм зэрызыкъыхуэгъазэхэм пІалъэ кьыхамыгъэкІыу депутатхэр зэрыхэлъхэр.

ХьэщІэм хэхауэ кьыхихгъэщхьэхуКІащ, адрей щыналъэхэмрэ ельытауэ, КъБР-м щыпсэу лъэпкъхэм яку дэлъ зэгурыІуэныгъэр зэрахъумфыр зэрягуапэр: «Псом хуэмыдэу лъапІэщ фи республикэр Шэшэныр-м Ингушыр-м я лъэужьым зэрытемыувар икІи и зекъуэтыныгъэр зэрихьумар».

Омбудсменым спикерыр Іирагъбзэгъащ Къэбардей-Балъкъэрым щыщ гуп щІыгъуу Къыргызыс щыщ гуп щІыгъуу Къыргызыс щыщ гуп щІыгъуу КІуэнущ езыр щалъхуа щІыпІэхэр зригъэлъагъуну. Чеченов Ануар жиІащ апхуэдэ зэпыщІэныгъэр депутатхэм я дежкІэ сабэп хьуну кьыхэзыгъэкІыжьащ, дяпэкІи делэжьынущ», - жиІащ Правительствэм и Іэтащхьэм. Апхуэдэу щІигъужащ уХуэныгъэ псори кІэлъыплъыныгъэм щІэмыту зэрымыхьунур. «Абы щхьэкІэ щІэж-щІэхьыуэ хьтІыгуэхэм дыкІуэн хуэйщ».

Премьер-министрымрэ Правительствэм хэтхэмрэ КъуэкІыпІэ федеральнэ округым и щыналъэхэр кьызэхэКІыжь. Курил Илъэсым папщІэ илъэс куэд хьуауэ зонькьыжьу Урысей Федерацэмрэ Японимрэ. Токио ешьм ейуэ кьыхьытэ Курил Илъэсым ящыщ хьтІыгуиплІыр - Итуруп, Кунашир, Шикотан, Хабомаи. Абы тегъэщІапІэ ещІ кьэралитым 1855 гъэм сатумрэ гъунапкъэхэмрэ ятеуХуауэ зэращыІилІа зэгурыІуэныгъэр. Москва жеІэ Курил Илъэсхэр ЕтІуанэ дунейпсо зауэм кьурикІуахэм ябгъ ИкІІэ СССР-м кьызэрыхьыхьар. Ар къалъэтащ дунейм и къэралхэм.

Іэщ дохутырэмкІэ нэхъыбэрэ зыхуей хьу электрикэмкІи я Іуэхур зэфІыхьащ. Ахэр щылажьэ пэщхэр нэхущ, Іэхуитльэхуитщ, иджырей ІэмэпсымэхэмкІи кьызэрэпэщащ.

Гъэмахуэ хьупІэхэм Іэщыр зэрыщыІа зэман кІэщым кьурикІуныдэу зауэжьащ, жэмхэми гъэш нэхьыбэ кьат. Мэкъумэш предприятэхэм я Іэщыр мы щыпІэхэм бжьыхьэ кІасэ хьуху щыІэнущ.

ШЭРЭДЖ Дисэ.

● Дзэлыкъуэ куей

Гъэмахуэ хьупІэхэм

Ди республикэм и гъэмахуэ хьупІэхэм мы зэманым щІыгъуі Іэщышхуэу мин 30. Абы щыщу мини 7,5-р жэм кьащщ. Апхуэдэу мэкъумэш хозяйствэхэм Аурсэнтх, Хьэмащэ, Шэрэдж хьупІэхэм щагъуі щы мини 6, мэл мини 3.

ГЪЭМАХУЭ хьупІэхэм щыІэнухэм я лэжьыгъэр тэмэму кьызэгъэпэщыныкІэ штабым и унафэщІ **Хьуэкіуэн Заур** щыгъуазэ дыдэ щІащкІэ, хозяйствэхэри Іэщхэри хъарзынэу я пІэ иэзгъащ, Іэщыхьуэхэри зыхуеинуХэмкІэ нэсу кьызэгъэпэщащ. Псом ящхьэр екІуэлІапІэхэм я щытыкІэраци, ар зыхуей хуэгъэзэзэныкІэ Кьэбардей-Балъкъэрым Транспортымрэ гъуэгу хозяйствэмкІэ и министерствэм и кьалэныр хъарзынэу игъэзэщІащ. Уэлбанэшхуэхэм ПсыкІэхэу псыщхьэм зыхуеІуэ лъагъуэр зэралъэсам и зэранкІэ пІалъэкІэ щыІа зыхуэмыхъуныгъэхэри ягъэзэгъэжащ.

Іэщ дохутырэмкІэ нэхъыбэрэ зыхуей хьу электрикэмкІи я Іуэхур зэфІыхьащ. Ахэр щылажьэ пэщхэр нэхущ, Іэхуитльэхуитщ, иджырей ІэмэпсымэхэмкІи кьызэрэпэщащ.

Гъэмахуэ хьупІэхэм Іэщыр зэрыщыІа зэман кІэщым кьурикІуныдэу зауэжьащ, жэмхэми гъэш нэхьыбэ кьат. Мэкъумэш предприятэхэм я Іэщыр мы щыпІэхэм бжьыхьэ кІасэ хьуху щыІэнущ.

Іэщ дохутырэмкІэ нэхъыбэрэ зыхуей хьу электрикэмкІи я Іуэхур зэфІыхьащ. Ахэр щылажьэ пэщхэр нэхущ, Іэхуитльэхуитщ, иджырей ІэмэпсымэхэмкІи кьызэрэпэщащ.

Гъэмахуэ хьупІэхэм Іэщыр зэрыщыІа зэман кІэщым кьурикІуныдэу зауэжьащ, жэмхэми гъэш нэхьыбэ кьат. Мэкъумэш предприятэхэм я Іэщыр мы щыпІэхэм бжьыхьэ кІасэ хьуху щыІэнущ.

ШЭРЭДЖ Дисэ.

Хэт и Іэпкъ-лъэпкъыр нэхъ лантІэ?

● «Мэшыкъуэ-2012»

«Мэшыкъуэ-2012» кавказ зэхьихьэм и ещанэ махуэм и пщэдджыжьым щІидзащ къызэхъуэсахэм я Іэпкъ-лъэпкъхэм зрагъэхуэдэнымкІэ. Абы зэреджэр интерактивнэ зарядкэщ.

ЯПЭ пщэдджыжь зарядкэр ныбжьыщІэхэм ядригъэкІуэкІащ Урысейм щІыхь зиІэ и тренер, Къэбардей-Балъкъэрым щыщу альджурым бэнэкІэмкІэ олимп чемпион Хьущт Асльанбэч и гъэсакІуэр Къардэн Анзор.

МужыкІэ, Мэшыкъуэ Іущхьэм и лъапэр зи хэщІапІэхэм хахащ «Мисс Зарядка» «Мистер Зарядка» щІэхэр зыхуэфащэхэр. ЩІалэхэм я деж щытекІуащ Дагъыстэн Республикэм щыщ Исмаилов Хьэбиб. Ауэ «мисс» щІэр кьахьын папщІэ Кьэбардей-Балъкъэрым, Ставрополь крайм, Дагъыстэным, Ингушым щыщу спортым нэхъ хуэІэкІуэлъакІуэ дыдэхэр хуабжьу зэпеуэн хуей хьуащ. ТекІуар, псори зэхьихьэри, ягъэбелджьащ: Мэшыкъуэ и лъапэ щыІэхуэсахэм зи Іэпкъ-лъэпкъыр нэхъ лантІэ дыдэу къалъытар КъБР-м щыщ Шал ФатІимэщ. Абы Кубокыр ираташ.

МАХЪШОКЪУЭ Мухьэмэд.

● Къэрал Іуэхущіапізхэм

Нэщіэбжьэ къыхэмыкІыжын щхьэкІэ

«Къэббалькъгаз» ОАО-м и Іэщіапізхэм республикэм зыкьыщагъэр щрагъэфІакІуэ и сабий Іуэхущіапізхэ 41-м газ Іэмэпсымэхэм я техникэ щытыкІэр къыщащытащ.

ГЪЭМАХУЭ зыгъэпсэхуГуэ лъэхъэнэр щынагъуэнщэу кьыщэрагъэпэщын папщІэ, а Іуэхугъуэм зыкьыщагъэ, газыр уэнхэм кьыщэрыщагъэсэбэпыпхъэм хагъэгъуэзащ абыкІэ жэуапткІуэрэр.

Къэрал, муниципальнэ курыт еджапІэхэм уэвышагъэр щрагъэфІакІуэ я гъэмахуэ лагерхэм зи мычэу техникэ кІэлъыплъныныгъэмрэ гъэсакІуэхэм я къалэнхэр гъэбеджькьылынымрэ щызэфІокІ.

«Налшыкгаз» кьудамэм и промышленнэ предприятэхэм я Іуэхуэзехьэ Чернов Владимир зэрыжиІамкІэ, щынагъуэ зыпльть псэуалъэхэр къэгъэсэбэпныкІэ жэуапткІуэхэм я зэІущІэ ирагъэжьуэкІащ икІи ахэр техникэ регламентыщІэм хагъэгъуэзащ.

«Къэббалькъгаз» ОАО-м и пресс-Іуэхущіапізр.

● Дыгъуасэ

Шынагъуэм пэщІэтын папщІэ

Къэбардей-Балъкъэрым и Іэтащхьэ Къанокъуэ Арсен хэтащ Терроризмэм пэщІэтыныгъэм ІэпкІь комитетым и зэІущІэу дыгъуасэ Дагъыстэным щекІуэкІам.

КАВКАЗ Ищхьэрэ федеральнэ щІыналъэм и Іэтащхьэхэр зыхэта а зэІущІэм щыхэплъащ щІыналъэм терроризм щынагъуэр щыщытыгъэн, экстремизм, экстремизм, терроризм унэтІныныгъэ зиІэ щІэпхъаджагъэхэм зэрапэщІэтыр ягъэлъэщын папщІэ аргуэру лэжьыпхъэхэм.

КъБР-м и Іэтащхьэмрэ Правительствэмрэ я пресс-Іуэхущіапізр.

● КъБР-м и Іэтащхьэм и Интернет-егъэблэгъапІэм

ФІыщІэ, гукъеуэ, чэнджэщ

**Мы гъэм и мэкъуэгъуэгъэ мазэм Къэбардей-Балъкъэрым и Іэтащхьэм и Интернет-егъэблэгъапІэм (www.glava.kbr.ru) зыкьыхуагъэзащ цыхуу 281-м. Абы-хэм ящыщу 69-р мэлыІуэ я псэупІэр зыхуей хуагъэзэныкІэ ядэІэпыкьуну, 19-р Іэтащхьэм кьыщогугъ лэжьапІэкІэ, Уэзнышлъэр, хьумэным, егъэдзыныгъэм егъэщынІа Іуэхугъэр щыгъуэ щыхьэ 25-м, ЖКХ-м и Іуэхугъэбзэхэм я щытыкІэм зэрыпейтей зыкьыхуэзыгъэзахэм ящыщу 29-р. ЩІыпІэ самоуправленэм, улахуэхэм ехьэлІа Іуэхугъэм теухуауэ тхыгъэ 19-р. Цыхуу 22-м кьабгъэдэкІ щытыкІэр ирагъэфІакІуэным хуэгъэза чэнджэщхэр. НэгъэущІ Іуэхугъэр кьаІэтащ щыхуу 80-м. Рекъубжьмрэ щыхуу 22-м Къэбардей-Балъкъэрым и Іэтащхьэм фІыщІэ хуащІ икІи жаІэ абы и Іуэхущіафэхэр зэрафІэтэмэмыр.

КъБР-м и жылагъуэ куэд егъэтхьэусыхэ псыр тэмэму зэрэІэрымыкьым. Псальэм и хьэтыркІэ, Дзэлыкьуэ куейм щыщ Малкэ, Сэрмакъ кьуажэхэм щыпсэуэху Мэшыкъуэ Индирэрэ Хьуэкіэ Руслан ерэзыкьым зэфэну псыр бжьамийхэм кьыщІимыкъ куэдрэ кьызэрыхьумкІэ. КъБР-м и Іэтащхьэм пщэрылъ зэрыщищІам тету, а Іуэхум зэпыщІ районым и щыпІэ администрацэм и унафэщІэм хуэзэ щІэпсалъэ щыІащ. Мэрэ псыхьэ зэрыщыкІуэ Іуэхугъэм хуэдэу, абы кьыхэжьІыу псыр ягъэмэщІэн хуей хьуащ. Псым мардэ щыхуагъэуващ щыхьэрыи и курорт щыпІэм, кьалащхьэм и кум, ипщэ-кьухьэпІэ хьэблэм. Къалэ адміністрацэм зэрыщыкІамэ, жэщым псы зыІэрымыкьхьэм абы щат цэгъэр щэрыщІэу кьыхуагъэбжьынущ.

Сабий стадионыр зыхуей зэрыхуагъэзам, кьытщІэхьуэ щІэблэм и нэІэ зэратригъэтым папщІэ республикэм и Іэтащхьэ Къанокъуэ Арсен фІыщІэ хуищІри, налшыкдэс Тхьэщыгуфэ Эллэ кьыхьинэсыжьуІащ а спорт Іуэхущіапізм зи Іэпкьльэпкьэр кьызыщІэмыбз щыхуэхэм папщІэ пандусхэр зэрыщамыгъэувам зэрытегъуэвыхьыр. «Проектсметэ тхылым щыубзыхуэ хабзэхэм ябгъ ИткІэ, гимнастикэ щащІ зальымрэ зытІощІапізхэмрэ зи Іэпкьльэпкьэр кьызыщамыбз щыхуэхэм щыхьэфІри папщІэ пандусхэр ягъэуващ. Апхуэдэуи, спорт зэхьэзэхуэ щекІуэкІ щыІпІэхэм, ипщэ-кьухьэпІэ трибунэм, футбол джэгупІэм кІуэфын папщІэ пандусхэр ящІащ. Ахуэр кьагъэсэбэпныныкІэ Іьэпощьэпо гуэри щыІэкьым», - иритыкащ жэуап КъБР-м спортымкІэ, туризмымрэ курортхэмкІэ и министр АфІэунэ Аслъэн.

Кьалащхьэм щыпсэу Телегинэ Ириндэ кьетх: «Стрелка» хьэблэмрэ Северныр эрамымрэ щыпсэу сэри си щыхуэгъэхэри хуабжьу дывольэу маршрут №19-м и лэжьыгъэр вгъэтэмэныну. Северныр эрамым машинэхэр щыдыкьэр щыхуэхэр щыхэтрихьа эзнаным и закъуэщ. Хьэблэм щыпсэуэм машинэхэр зэрадзэжьІын хуей мэхъыу кьалэхэм кьэсын папщІэ. Абы ахьыр ІеІ токІуадэ. Пщыхьэщхьэр сыхьэт 20-м, и нэхъыбэрамэ, сыхьэтыр 20-рэ дакьикьэ 30-м и ужькІэ ар бгъуэтыжьыхьэркьым. Аргуэрыжьщи, транспортыр зэтхъуэжьІыуэ е таксикІэ дыкІуэжьын хуей мэхъу». Къанокъуэ Арсен щІэрыль зэращІам ипкъ иткІэ, Налшык кьалэ и щІыпІэ администрацэм щыщ къулыкъущІэхэм кьапщытащ мы хьэблэм транспорт Іуэхутхьэгъэ зэрыщыІэфхьыр. «Северныр - 6-нэ хьэблэ» 19-нэ маршрутым махуэ кьэс автобус цыкІуу 25-рэ щолажьэ. Кьэпщытэныгъэм кьигъэльэгъуащ а гъуэгуанэм тет щыхьыкьуэхэр кІэух кьэувыІэпІэм нэс зэрырыкІуэр. Іуэхущіапізм и адміністрацэ жиІэм и зэІущІэ екІуэлІа иужь, гъуэгуанэм тет автобус цыкІуухэр зезыгъажьІу 12-м выговорэ ираташ, 8-м жраІащ ялэжьыр хабзэм кьыщэрэмызэгъыр. Абы кьыдэкІуэу, автобус цыкІуухэр зезыгъажьІэ псомэ хуагъэзыващ хабзэм ткІийуэ тетыну.

Куэдым и ерыскьыгъэм и Іэтащхьэм зыкъагъэзэ я псэупІэхэр ирагъэфІакІуэн папщІэ ипотекэ кредит кьыхэзыгъэхьэ хабзэхэм щІэупщІэу. КъБР-м экономикэ зыужьыныгъэмрэ сатумкІэ и министр Мусуков Алий кьыхигъэщхьэхуКІащ щатхэ щІыпІэм, (е щылажьэ Іуэхущіапізм) Урысейм и Анкъэ и хьумапІэ банкым и кьудамэу щыІэм зыхуагъазэмэ, Іуэхугъэр зыІутыр кьыхэзыгурагъэІуэнур. Апхуэдэу щыщІэупщІэ хъунущ «Къэбардей-Балъкъэр Республикэ ипотекэ корпорацІэ» ОАО-м (**Налшык кьалэ, Инессэ Арманд и уэрам, 43-нэ унэ,** *телефоныр:* **40-96-46**). Абы 2007 гъэ льандэрэ КъБР-м и щыхуэху дэтхэнэ гупхэм кьыхьэхэм ипотекэ кредит ярет.

АБАЗЭ Бэлэ,

КъБР-м и Іэтащхьэмрэ Правительствэмрэ я пресс-Іуэхущіапізм и лэжьакІуэ.

Нэгъэсыщ къэралхэм щыпсэу ди лъэпкъэгъухэм, абыхэм ящыщу зи хэкум къэзыгъэзэжахэм яхудиІэ пыщІэныгъэхэр хъумэныжырэ зегъэужьныжырэ и лъэныкъуэкІэ 2012 - 2015 гъэхэм зэфІэгъэкІыпхъэхэм я Іуэхукіэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэ

2012 гъэм мэлыжьыхьым и 21-м №89-ПП

Нэгъэсыщ къэралхэм щыпсэу ди хэкуэгъуэхэм яхуэгъэзэну Урысей Федерацэм иригъэкІуэкІ политикэр пхыгъэкІын мурадкІэ икІи Урысей Федерацэм и Правительствэм 2011 гъэм жэпуэгъуэм и 13-рэ къишта унафэ N1799-м ипхъ иткІэ, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм **унафэ ещІ:**

1. Нэгъэсыщ къэралхэм щыпсэу ди лъэпкъэгъуэхэмрэ зи хэкум къэзыгъэзэжахэмрэ я Іуэхуэхэмкіэ Правительствэм и комиссэ (адэкІэ - Правительствэм и комиссэщ) къызэгъэпэщын.

2. Къащтэн мы унафэм щыгъуэху:

Нэгъэсыщ къэралхэм щыпсэу ди лъэпкъэгъуэхэмрэ зи хэкум къэзыгъэзэжахэмрэ я Іуэхуэхэмкіэ Правительствэм и комиссэм теухуа Положенэр;

Нэгъэсыщ къэралхэм щыпсэу ди лъэпкъэгъуэхэмрэ зи хэкум къэзыгъэзэжахэмрэ я Іуэхуэхэмкіэ Правительствэм и комиссэм хэтхэр;

Нэгъэсыщ къэралхэм щыпсэу ди лъэпкъэгъуэхэм яхудиІэ пыщІэныгъэхэр хъумэныжырэ зегъэужьныжырэ, зи хэкум къэзыгъэзэжахэр ди псэукІэм хэзэгъэжьныжырэ защІэгъэкъуэныжырэ 2012 - 2015 гъэхэм зэфІэгъэкІыпхъэхэм я Комплекс планыр (адэкІэ - Комплекс планщ).

3. Правительствэм и комиссэм хэгъэуцуэн, республикэм и жылагъуэ зэгухэзыгъэхэм чэнджэщ етын Комплекс планыр гъэзэщІынэр Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Жылагъуэ, дин зэгухэзыгъэхэм я Іуэхуэхэмкіэ и къэралхэм комитетым, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и къэралыбзэм и гъэзэщІакІуэ органу мы Іуэхум пыщІахэм ящІыгъуу къызэрагъэпэщыну, нэгъэсыщ къэралхэм, абыхэм СНГ-м щыщ къэралхэм яхэту, щыпсэухэм я лъэпкъ, щэнхабзэ къыхэщъхьухЫныгъэхэр хъумэным, Урысей Федерацэмрэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэмрэ щыІэ псэукІэм щыгъуазэ щІыным хуэунэтІауэ зэрадэлэжьэну Іэмал тэмэмхэр къагъэсэбэпыну.

4. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Финансхэмкіэ и министерствэм (Бышэн А.А.) хуэгъэувын «2012 гъэм, 2013, 2014 илъэсхэм я лъэныкъо Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и республикэ бюджетым и Іуэхуэкіэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Закон №129-РЗ-м, 2011 гъэм дыгъэгъазэм и 30-м къащтам, зэхъуэкІыныгъэхэр щыкІуэнхэкіэ Комплекс планыр гъэзэщІынэм текІуэдныр къыпытэну.

5. Къару ямыІэжу къэлъытэн Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и унафэхэу мы къыкІэлъыкІуэхэм:

«Нэгъэсыщ къэралхэм щыпсэу ди лъэпкъэгъуэхэм яхудиІэ пыщІэныгъэхэр хъумэныжырэ абыхэм зегъэужьныжырэ 2009 - 2011 гъэхэм лэжьыпхъэхэм я Іуэхуэкіэ» №2124-ПП-м щІэту 2009 гъэм накъыгъэм и 19-м къащтам;

«Нэгъэсыщ къэралхэм щыпсэу ди лъэпкъэгъуэхэм я Іуэхуэхэмкіэ Правительствэм и комиссэм зэхъуэкІыныгъэхэр хэлъхьэным и Іуэхуэкіэ» №24-ПП-м щІэту 2010 гъэм мазаем и 15-м къащтам;

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм 2009 гъэм накъыгъэм и 19-м къыдигъэкІа унафэ №2124-ПП-м зэхъуэкІыныгъэхэр хэлъхьэным и Іуэхуэкіэ» №270-ПП-м щІэту 2011 гъэм гъатхэпэм и 22-м къащтам.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщі ГЕРТЕР Иван

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм 2012 гъэм мэлыжьыхьым и 21-м къыдигъэкІа унафэ №89-ПП-мкІэ къыщІащ

Нэгъэсыщ къэралхэм щыпсэу ди лъэпкъэгъуэхэмрэ зи хэкум къэзыгъэзэжахэмрэ я Іуэхуэхэмкіэ Правительствэм и комиссэм

ХЭТХЭР

Ерчэн Т. Хьу. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщ1ым и къуэдзэр *(Правительствэм и комиссэм и унафэщІ)*

Пащты Б. С. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Жылагъуэ, дин зэгухэзыгъэхэм я Іуэхуэхэмкіэ и къэралхэм комитетым и унафэщІыр *(Правительствэм и комиссэм и унафэщІым и къуэдзэщІ)*

Ажахъуэ Къ. М. - «Бум-Банк» коммерцэ банк ООО-м и правленэм и унафэщІыр, Дунейпсо Адыгэ Хасэм и тхьэмадэр *(зэгурыІуэуэ)*

Беппаев С. У. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм и деж Граждан жылагъуэ Іуэхущ1апІэхэм зегъэужьныжырэ цІыхум и хуитыныгъэхэмкІэ щІыІэ комиссэм жэуап зыхъ и секретарыр *(зэгурыІуэуэ)*

Бесчокъуэ А. Ш. - Къэбэрдей-Балъкъэр таможнэ постым и унафэщІыр *(зэгурыІуэуэ)*

Бышэн А. А. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм финансхэмкІэ и министрыр

Гаевэ А. А. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм узынщагъэр хъумэныжмкІэ и министрым и къуэдзэр - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Узынщагъэр хъумэныжмкІэ и министерствэм цІыхухэм профилактикэ дэлэпыкъуныгъэ етыныжмкІэ и департаментым и унафэщІыр

Дзэмыхъ Къ. ФІ. - «Бэрбэч Хь. М. и цІэр зезыхьэ Къэбэрдей-Балъкъэр къэралуниверситет» профессиональнэ щІэныгъэ нэхъыщхьэ щагъэзэгъуэт федеральнэ къэралбюджет ежаІэпІэм хэкум и тхыдэмкІэ и кафедрэм и унафэщІыр *(Правительствэм и комиссэм жэуап зыхъ и секретарщ)* *(зэгурыІуэуэ)*

Емуз А. Гъу. - «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Мэлбахъуэ Т. Къу. и цІэр зезыхьэ и къэралпэпкъ библиотекэ» къэралщэнхабзэ кІэзэнэ Іуэхущ1апІэм и унафэщІыр

Жэрыкъуэ Б. Хь. - Урысей Федерацэм Мэкъумэш хозяйствэмкІэ и министерствэм и «КІуэкІыр В. М. и цІэр зезыхьэ Къэбэрдей-Балъкъэр къэралмэкъумэш академие» профессиональнэ щІэныгъэ нэхъыщхьэ щагъэзэгъуэт федеральнэ къэралбюджет ежаІэпІэм и ректорыр *(зэгурыІуэуэ)*

Къуэдзокъуэ М. М. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Щ1ыхэр лэжьапІэкІэ къызэрэпэщыжмкІэ и къэралкомитетым и унафэщІыр

Къуэдзокъуэ А.Къ. - «Бэрбэч Хь. М. и цІэр зезыхьэ Къэбэрдей-Балъкъэр къэралуниверситет» профессиональнэ щІэныгъэ нэхъыщхьэ щагъэзэгъуэт федеральнэ къэралбюджет ежаІэпІэм хамэ къэралзэпыщІэныгъэхэмкІэ и управленэм и унафэщІыр *(зэгурыІуэуэ)*

Къумахуэ М. Л. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Щ1ыхубэ хъыбарегъащІэ Іуэхущ1апІэхэмкІэ и къэралкомитетым и унафэщІыр

Мусуков А. Ті.- Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм экономикэ зыужьныныгъэмрэ сатумкІэ и министрыр

Нэхащ В. А. - Нэгъэсыщ къэралхэм щыпсэу ди хэкуэгъуэхэм ядэлэжьэныжмкІэ «Родина» дунейпсо ассоциацэм и Къэбэрдей-Балъкъэр къудамэм и унафэщІыр *(зэгурыІуэуэ)*

Наразиев В. В. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ и министрым и къуэдзэр

Сокъур О. Хь. - Іэпхъэщхьэпхъэхэм я Іуэхуэхэмкіэ федеральнэ къулыкъущІапІэм и Управленэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щІыІэм и унафэщІыр *(зэгурыІуэуэ)*

Стіащ А. М-С. - нэгъэсыщ къэралым къиІэпхъукІыжу хэкум къэзыгъэзэжар, «Гэрыт» Къэбэрдей-Балъкъэр жылагъуэ зэгухэзыгъэм и тхьэмадэр *(зэгурыІуэуэ)*

Тутуев А. И. - Урысейм Щ1эныгъэхэмкІэ и академием и Іуэхущ1апІэм - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэмрэ Урысейм Щ1эныгъэхэмкІэ и академием и Къэбэрдей-Балъкъэр щІэныгъэ центрымрэ Гуманитар къэхутэныгъэхэмкІэ и институтым и щІэныгъэ лэжьакІуэ нэхъыщхьэр *(зэгурыІуэуэ)*

Тупикин А. Н. - Урысей Федерацэм Юстицэмкіэ и министерствэм и Управленэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щІыІэм и унафэщІыр *(зэгурыІуэуэ)*

Тюбеев А. И. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм лэжьыгъэмрэ социальнэ зыужьныныгъэмкІэ и министрыр

Фырэ Р. Б. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щэнхабзэмкІэ и министрыр

Хьэгъэжей Б. Хь. - «Пэрыт» Къэбэрдей-Балъкъэр жылагъуэ зэгухэзыгъэм хэтыр *(зэгурыІуэуэ)*

Хьэфыщ1э М. М. - «Адыгэ псалъэ» газетым и редактор нэхъыщхьэр

Эфендиев Ф. С. - «ГъуэзджэхэмкІэ Кавказ Ищхьэрэ къэралинститут» профессиональнэ щІэныгъэ нэхъыщхьэ щагъэзэгъуэт федеральнэ къэралбюджет ежаІэпІэм и проректорыр *(зэгурыІуэуэ)*.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Псэупіэ-коммунальнэ хозяйствэмкІэ и къэралкомитетым и коллегием хэтхэм я Іуэхуэкіэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэ

2012 гъэм накъыгъэм и 25-м №133-ПП

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм **унафэ ещІ**:

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Псэупіэ-коммунальнэ хозяйствэмкІэ и къэралкомитетым и коллегием хэтхэр къэщтэн мы унафэм и гуэдзэным зэритым хуэдэу.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщі ГЕРТЕР Иван.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм 2012 гъэм накъыгъэм и 25-м къыдигъэкІа унафэ №133-ПП-мкІэ къыщІащ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Псэупіэ-коммунальнэ хозяйствэмкІэ и къэралкомитетым и коллегием

ХЭТХЭР

Кулиев М. А. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Псэупіэ-коммунальнэ хозяйствэмкІэ и къэралкомитетым и унафэщІыр *(коллегием и унафэщІ)*

Балагъы Б. Б. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Псэупіэ-коммунальнэ хозяйствэмкІэ и къэралкомитетым и унафэщІым и къуэдзэр *(коллегием и унафэщІым и къуэдзэщ)*

Арэхет А. Б. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм псэуныгъэмкІэ и Іэнатіэм и лэжьакІуэхэм я профсоюзым и республикэ комитетым и тхьэмадэр *(зэгурыІуэуэ)*

Безникова И. С. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Псэупіэ-коммунальнэ хозяйствэмкІэ и къэралкомитетым и тхьэмадэм псэупІэ-коммунальнэ хозяйствэмкІэ и къуэдзэр

Белецкая О. В. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм экономикэ зыужьныныгъэмрэ сатумкІэ и министрым и къуэдзэр - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Экономикэ зыужьныныгъэмрэ сатумкІэ и министерствэм социально-экономикэ зэхъуэкІыныгъэхэмкІэ и департаментым и унафэщІыр

Гриневич В. В. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым Ухуэныгъэмкіэ, псэупІэ-коммунальнэ хозяйствэмкІэ, гъэсныпхъэ-энергетикэ комплексымкІэ и комитетым и унафэщІыр *(зэгурыІуэуэ)*

Датчиев С. Хь. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Тарифхэмрэ энергетикэмкІэ и къэралкомитетым и унафэщІым и къуэдзэр

Жамборэ А. Ч. - «Хуабэсервис» акционер зэгухэзыгъэ зэІуэхам и генеральнэ директорыр *(зэгурыІуэуэ)*

Къэжэр Н. А. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Къэрал псэупІэ инспекцэм и унафэщІыр

Кладько И. Е. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Налшык къалэ округым и щІыналъэ администрацэм и Іэтащхьэм и япэ къуэдзэм и къалэнхэр зыгъэзащІэр *(зэгурыІуэуэ)*

Тимошенко Н. В. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Май муниципальнэ районым и щІыналъэ администрацэм и Іэтащхьэм и япэ къуэдзэр *(зэгурыІуэуэ)*

Тау Б. Хь. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм финансхэмкІэ и министрым и къуэдзэр

Уянаевэ А. М. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм и чэнджэщэгъуэр *(зэгурыІуэуэ)*

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм терроризмэмрэ экстремизмэмрэ я Іуэхуэкіэ къыщыкІыгъэхъуныр» 2011 - 2015 гъэхэм я тІощІыхьа республикэ программэ хэхам зэхъуэкІыныгъэхэр хэлъхьэным и Іуэхуэкіэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэ

2012 гъэм мэкъуауэгъуэм и 13-м №152-ПП

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм **унафэ ещІ**:

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм терроризмэмрэ экстремизмэмрэ я Іуэхуэкіэ къыщыкІыгъэхъуныр» 2011 - 2015 гъэхэм я тІощІыхьа республикэ программэ хэхам, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм 2011 гъэм гъатхэпэм и 3-м къыдигъэкІа унафэ №155-ПП-мкІэ къыщІам, зэхъуэкІыныгъэхэр хэлъхьэн мы унафэм и гуэдзэным зэритым хуэдэу.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщі ГЕРТЕР Иван

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм 2012 гъэм мазаем и 7-м къыдигъэкІа унафэ №18-ПП-м зэхъуэкІыныгъэ хэлъхьэным и Іуэхуэкіэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэ

2012 гъэм мэкъуауэгъуэм и 18-м №155-ПП

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм **унафэ ещІ**:

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм фІэкІыпІэ зимыІэ медицинэ страхованэмкІэ и щІыналъэ программэр зэхъуэхьэныкъо комиссэм, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм 2012 гъэм мазаем и 7-м къыдигъэкІа унафэ №18-ПП-мкІэ къыщІам, зэхъуэкІыныгъэ хэлъхьэн икІи а комиссэм Амщыкъуэ Ф. Къ. къыхэзыкІыжаз, КІэнщалий А. П., Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм узынщагъэр хъумэныжмкІэ и министрым и къалэнхэр зыгъэзащІэр (комиссэм и унафэщІщ), хэгъэхъэн.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщім и къалэнхэр зыгъэзащІэ УЯНАЕВ Казым

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Хабзэншагъэхэр къэмыгъэхъуныкІэ ведомствэхэм зэдай и комиссэм хэтхэм я Іуэхуэкіэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэ

2012 гъэм накъыгъэм и 25-м №141-ПП

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм **унафэ ещІ**:

1. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Хабзэншагъэхэр къэмыгъэхъуныкІэ ведомствэхэм зэдай и комиссэм хэтхэр къэщтэн мы унафэм и гуэдзэным зэритым хуэдэу.

2. Къару имыІэжу къэлъытэн «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Хабзэншагъэхэр къэмыгъэхъуныкІэ ведомствэхэм зэдай и комиссэм хэтхэм я Іуэхуэкіэ» 2009 гъэм жэпуэгъуэм и 28-м Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм къыдигъэкІа унафэ №266-ПП-м.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщі ГЕРТЕР Иван.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм 2012 гъэм накъыгъэм и 25-м къыдигъэкІа унафэ №141-ПП-мкІэ къыщІащ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Хабзэншагъэхэр къэмыгъэхъуныкІэ ведомствэхэм зэдай и комиссэм

ХЭТХЭР

Гертер И. К. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и УнафэщІым *(Ведомствэхэм зэдай комиссэм и унафэщІ)*

Жылэ В. Хь. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и УнафэщІым и япэ къуэдзэр *(Ведомствэхэм зэдай комиссэм и унафэщІым и къуэдзэщ)*

Васильев С. В. - къэралкІуэцІ ІуэхуэхэмкІэ министру Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щІыІэр *(Ведомствэхэм зэдай комиссэм и унафэщІым и къуэдзэщ)* *(зэгурыІуэуэ)*

АфІэунэ А. М. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм спортымкІэ, туризмэмрэ курортхэмкІэ и министрыр

Бабаев Хь . Хь. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым Спортымрэ туризмэмкІэ и комитетым и унафэщІыр *(зэгурыІуэуэ)*

Бобылев В. Н. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и православнэ члисэхэм я Іэтащхьэр *(зэгурыІуэуэ)*

Гелястанов А. А. - Къэрал кІуэцІ Іуэхуэхэмкіэ министерствэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыІэм жылагъуэ хабзэр хъумэныжмкІэ и управленэм и инспектор нэхъыжьыр *(Ведомствэхэм зэдай комиссэм и секретарщ)* *(зэгурыІуэуэ)*

Дзасэжь Хь. У. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Мусульманхэм я Іуэхущ1апІэм и тхьэмадэр *(зэгурыІуэуэ)*

Жанатаев С. А. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым Лэжьыгъэмкіэ, социальнэ политикэмрэ узынщагъэр хъумэныжмкІэ и комитетым и унафэщІыр *(зэгурыІуэуэ)*

Жекеев А. М. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и прокурорым и япэ къуэдзэр *(зэгурыІуэуэ)*

Зекіуэрей З. Хь. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и прокуратурэм и къудамэм и унафэщІыр *(зэгурыІуэуэ)*

Зумакулов Б. М. - Цыхум и хуитныныгъэхэмкІэ уполномоченнэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щІыІэр *(зэгурыІуэуэ)*

КІэнщалий А. Л. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм узынщагъэр хъумэныжмкІэ и министрым и кьалэнхэр зыгъэзащІэр

Кименный С. Л - Урысей Федерацэм Щ1ынагъэушагъэмкІэ и федеральнэ къулыкъущІапІэм и Управленэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щІыІэм и унафэщІыр *(зэгурыІуэуэ)*

Кульбаев Р. М. - Урысей Федерацэм Наркотикхэр зэрызэблагъэкІым кІэлъыплъныжмкІэ и федеральнэ къулыкъущІапІэм и Управленэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щІыІэм и унафэщІыр *(зэгурыІуэуэ)*

Къумахуэ М. Л. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Щ1ыхубэ хъыбарегъащІэ Іуэхущ1апІэхэмкІэ и къэралкомитетым и унафэщІыр

Къумахуэ М. Л. - Урысей Федерацэм Щ1ыхубэ хъыбарегъащІэ Іуэхущ1апІэхэмкІэ и федеральнэ къулыкъущІапІэм и Управленэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щІыІэм и унафэщІыр *(зэгурыІуэуэ)*

Къумахуэ М. Л. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Щ1ыхубэ хъыбарегъащІэ Іуэхущ1апІэхэмкІэ и къэралкомитетым и унафэщІыр

Пащты Б. С. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Жылагъуэ, дин зэгухэзыгъэхэм я Іуэхуэхэмкіэ и къэралкомитетым и унафэщІыр

Тюбеев А. И. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм лэжьыгъэмрэ социальнэ зыужьныныгъэмкІэ и министрыр

Федоров В. В. - Тезырхэр егъэпшыныжмкІэ федеральнэ къулыкъущІапІэм и управленэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щІыІэм и унафэщІыр *(зэгурыІуэуэ)*

Хьэгъэс З. А. - Налшык къалэ округым и щІыналъэ администрацэм и Іэтащхьэр *(зэгурыІуэуэ)*

Хъыжьрокъуэ С. Б. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щІалэгъуалэм я Іуэхуэхэмкіэ и министрыр

Тхьэгъэлэдж Т. Л. - «Афганистаным, щІыпІэ пыухыкІахэм щекІуэкІа зауэхэм, дзэ зэпэщІэныныгъэхэм я ветеранхэм я союз» Къэбэрдей-Балъкъэр республикэ жылагъуэ зэгухэзыгъэм и тхьэмадэр *(зэгурыІуэуэ)*

Устэ В. Хь. - Урысей Федерацэм Следствиемкіэ и комитетым Следствиемкіэ и управленэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щІыІэм и унафэщІыр *(зэгурыІуэуэ)*

Хьэгъэс З. А. - Налшык къалэ округым и щІыналъэ администрацэм и Іэтащхьэр *(зэгурыІуэуэ)*

Хъыжьрокъуэ С. Б. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щІалэгъуалэм я Іуэхуэхэмкіэ и министрыр

Цхьэгъэпсо С. Хь. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ и министрыр.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэ

2012 гъэм мэлыжьыхьым и 11-м №147-рп

Щ1эныгъэм, творчествэм тещІыхьа жэрдэмхэм зегъэужьын икІи ахэр пхыгъэкІын, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и щІалэгъуалэмрэ щІалэгъуалэ зэгухэзыгъэхэмрэ я социальнэ жыІэкэрагъыр къыІэтын мурадкІэ:

1. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Щ1алэгъуалэм я Іуэхуэхэмкіэ и министрым хуэгъэувын мы къыкІэлъыкІуэ Іуэхуэхэр къыззэрагъэпэщыну:

Тверь областым щыІэ Селигер гуэлым дежь 2012 гъэм бадзэуэгъуэм и 9 - 17-хэм щекІуэкІыну «Селигер-2012» Урысейпсо щІалэгъуалэ щІэныгъэ зэхуэсым (адэкІэ - Щ1алэгъуалэ форумщ) Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и лІыкІуэхэр хэтыжыр;

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и щІалэгъуалэр Щ1алэгъуалэ форумым и лэжьыгъэм хэтыныжмкІэ къабгъуэвэм щыгъуазэ хуэщІынырэ;

социальнэ проектхэр зэхэлъхьэным Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и щІалэгъуалэр хуэгъэсэным щыхъурагъаджэ семинархэр егъэкІуэкІынырэ, Щ1алэгъуалэ форумым хэтын папщІэ проект нэхъыфІхэр кьыхэхынырэ.

2. «Селигер-2012» Урысейпсо щІалэгъуалэ щІэныгъэ зэхуэсым Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и щІалэгъуалэр хэщэныжмкІэ къызэгъэпэщакІуэ комитетым хэтхэр къэщтэн мы унафэм и гуэдзэным зэритым хуэдэу.

3. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Финансхэмкіэ и министерствэм хуэгъэувын 2012 гъэм Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и республикэ бюджетым «Къэбэрдей-Балъкъэрым и щІалэгъуалэ (2009 - 2015 гъэхэм)» республикэ программэ хэхар гъэзэщІынэм щыкІуэнтІыпІэ ахъшэ щыІэ дос мин 344,0-рэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Щ1алэгъуалэм я Іуэхуэхэмкіэ и министерствэм хуэхиныну.

4. КъызэгъэпэщакІуэ комитетым хуэгъэувын Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и лІыкІуэхэр Щ1алэгъуалэ форумым хэтыныжмкІэ лэжьыпхъэхэм я планыр зэхилъхьэу къыщІэну икІи ар гъэзэщІэныр къызэригъэпэщыну.

5. Къэрал кІуэцІ Іуэхуэхэмкіэ министерствэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыІэм чэнджэщ етын Щ1алэгъуалэ форумым хэтын папщІэ щыкІуэкІэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и делегацэм шынагъэушагъэ къыхуэзэрыгъэщыну.

6. Мы унафэр зэрагъэзащІэм кІэлъыплъыну и пщэ ильхьэн Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и УнафэщІым и къуэдзэ Уянаев К. Хь.-М.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщі ГЕРТЕР Иван.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм 2012 гъэм мэлыжьыхьым и 11-м къыдигъэкІа унафэ №147-рп-мкІэ къыщІащ

«Селигер - 2012» Урысейпсо щІалэгъуалэ щІэныгъэ зэхуэсым Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и щІалэгъуалэр хэщэныжмкІэ къызэгъэпэщакІуэ комитетым

ХЭТХЭР

Уянаев К. Хь.-М. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщ1ым и къуэдзэр *(къызэгъэпэщакІуэ комитетым и унафэщІ)*

Хъыжьрокъуэ С. Б. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щІалэгъуалэм я Іуэхуэхэмкіэ и министрыр *(къызэгъэпэщакІуэ комитетым и унафэщІым и къуэдзэщ)*

Атабиев А. Хь. - «Иджырей гуманитар академием» и Налшык къудамэм и ректорыр *(зэгурыІуэуэ)*

Бышэн А. А. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм финансхэмкІэ и министрыр

Васильев С. В. - къэралкІуэцІ Іуэхуэхэмкіэ министру Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щІыІэр *(зэгурыІуэуэ)*

Къэрэмырзэ Б. С. - «Бэрбэч Хь.М. и цІэр зезыхьэ Къэбэрдей-Балъкъэр къэралуниверситет» профессиональнэ щІэныгъэ нэхъыщхьэ щагъэзэгъуэт федеральнэ къэралбюджет Іуэхущ1апІэм и ректорыр *(зэгурыІуэуэ)*

Къумахуэ М. Л. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Щ1ыхубэ хъыбарегъащІэ Іуэхущ1апІэхэмкІэ и къэралкомитетым и унафэщІыр

Пащты Б. С. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Жылагъуэ, дин зэгухэзыгъэхэм я Іуэхуэхэмкіэ и къэралкомитетым и унафэщІыр

Рахаев А. И. - «ГъуэзджэхэмкІэ Кавказ Ищхьэрэ къэралинститут» профессиональнэ щІэныгъэ нэхъыщхьэ щагъэзэгъуэт федеральнэ къэралбюджет Іуэхущ1апІэм и ректорыр *(зэгурыІуэуэ)*

Хъурей Ф. А. - БизнесымкІэ Къэбэрдей-Балъкъэр институтым и ректорыр *(зэгурыІуэуэ)*

Щ1ожэн А. А. - Потребительскэ кооперацэм и университету Белгород дэтым и Налшык къудамэм и унафэщІыр *(зэгурыІуэуэ)*

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэ

2012 гъэм мэкъуауэгъуэм и 6-м №284-рп

«Налшык Кавказым и щэнхабзэ къалащхьэщ» фестивалым Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм кьыщІэзыгъэпэщын икІи щегъэкІуэкІын мурадкІэ:

1. «Налшык Кавказым и щэнхабзэ къалащхьэщ» фестивалым зыхуэгъэхъэзырыныр ар егъэкІуэкІыныжмкІэ къызэгъэпэщакІуэ комитет къэщтэн мы унафэм и гуэдзэным зэритым хуэдэу.

2. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Финансхэмкіэ и министерствэм хуэгъэувын фестивалым щыІэ Іуэхуэхэм я Іуэхуэхэмкіэ и къэралкомитетым и унафэщІыр *(къызэгъэпэщакІуэ комитетым и унафэщІым и къуэдзэщ)*

Васильев С. В. - къэралкІуэцІ Іуэхуэхэмкіэ министру Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щІыІэр *(зэгурыІуэуэ)*

Взрокъуэ В. Хь. - Урысей щэнхабзэ фондым и къудамэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щІыІэм и тхьэмадэр *(зэгурыІуэуэ)*

Къъуэлуфэ Хь. Хь. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Тхаліхэм я союзым и правленэм и тхьэмадэр *(зэгурыІуэуэ)*

Къумахуэ М. Л. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Щ1ыхубэ хъыбарегъащІэ Іуэхущ1апІэхэмкІэ и къэралкомитетым и унафэщІыр

Пащты Б. С. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Жылагъуэ, дин зэгухэзыгъэхэм я Іуэхуэхэмкіэ и къэралкомитетым и унафэщІыр

Рахаев А. И. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым щэнхабзэмкІэ и комитетым и унафэщІыр *(зэгурыІуэуэ)*

Тёмырканэ Б. Хь. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Композиторхэм я союзым и правленэм и тхьэмадэр *(зэгурыІуэуэ)*

Хьэгъэс З. А. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Налшык къалэ округым и щІыналъэ администрацэм и Іэтащхьэр *(зэгурыІуэуэ)*

Цхьэгъэпсо С. Хь. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ и министрыр

● Кулиев Къайсын къызэралъхурэ илъэс 95-рэ щрикъум ирихъэлІэу

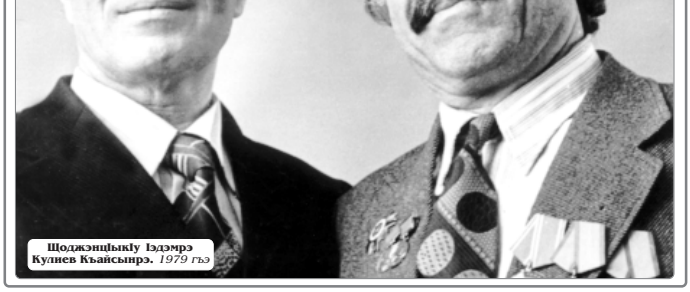

Щ1ожэнщ1ыкІу Іэдэмрэ Кулиев Къайсынрэ. *1979 гъэ*

Телевиденэм и лэжьыгъэр къапщытэ

КЪБР-м и Жылагъуэ палатэм иджыблагъэ зэIуцIэ щекIуэкIащ Къэбэрдей-Балъкъэр телевиденэм нобэ щIэныкIэм, зыхэт гугъуехьхэм, абы и зыужьынкIэм и хэкIыпIэхэм ятеухуауэ. Жылагъуэ палатэм щэнхабзэмрэ хьыбарегъащIэ Iэнатlэхэмрэ я IуэхуфIэмкIэ и комиссэм и унафэщI Вэрокъуэ Владимир иригъэкIуэкIа зэIуцIэм хэтащ КЪБР-м Хьыбарегъащ Iуэхущ Iапlэхэмкlэ и кьэрал комитетым и унафэщI Къумахуэ Мухьэдин, щIалэгъуалэм я Iуэхуэхмкlэ министр Къыбэрокъуэ Сультlан, а Iуэхущ Iапlэхэм я лIыкIуэхэр, жылагъуэ лэжьакIуэ щIрыIуэхэр.

НТР псалъэр иратащ телевиденэм и Iуэхукlэ комиссэм къызэригъэпэща лэжьакIуэ гупым и унафэщI, «Горяйка» газетым и редактор нэхъыщхьэ **Къанокъуэ Заринэ**.

- Къалэн къысщащIам сызэрыбгъэдыхьар журналист еплъыкIэкъым, атlэ телевиденэр щIыхухэм кьаэрыщыхьур къэщIэным тегъэщIауэщ. Телевиденэм и мыхьэнэр сыт зэмани инщ. Жылагъуэ палатэм хэт Атмурзаев Мыхьэмэт зэрыжиIащи, Урысей телеканалхэм щытлъагъу мыхьумыщIагъэ куэдым дыдэмыплъеиГу, щIэблэр гъэсэным гулъытэ нэхъыбэ хуэтщIмэ нэхъыфIщ. Дэ зыми жьпхъэ гуэрым дригъэувэркъым, атlэ зыущI, зыгьасэ нэтыпхэр нэхъыбэ тщIы щIэмыхьур сигъ? Абыхэмэ нэгъуэщIхэми зтеухуауэ щIыхухэм яIэ Iуэху еплъыкIэр ди гупым хэтхэм зрагъэщIащ.

Заринэ кIэщIу тепсэлъыхьащ телевизионнэ каналхэм я лэжьыгъэ къызэращытам.

Апхуэдизу телевизионнэ каналищым я нэтынхэр зытеухуам, нэхъ ящыкъуакъуу кьалъытэм, нэгъуэщIхэми екълIауэ зэIуцIэм къыщыпсэлъащ Жылагъуэ палатэм и щIалэгъуалэ къэрал комитетым и унафэщI **Къумахуэ Мухьэдин**, ФIыуэ зэшыщIуэхэм и гугъу пщIыну тыншкъэ - телевиденэм и щыIэкIэ-псэукIэм, нIэ зэкIыпIэхэмрэ ахэр къэгъэсэбэпа зэрыкъэумрэ, абы нэгъуэщIхэмкIэ, дигъэкIэ кьыпщыщIыхэм ехьулIэн папщIэ щIапхъэу кьилыпытэхэм тепсэлъыхьащ ар. ХэдбащIэу зы хэлъкьым Iэщ Iагъэлlхэм я лжьыгъэм фIыуэ хэщIыкIыН, я мурадхэр зрагъэхьулIэфын щхьэкIэ Iуэхущ Iапlэм мылъку иIэн, ар губгъэгъэ зэгъэзэхуэн зэрыхуейм. Хэкlыпlэхэр щынагъэкIэ, ахэр дэфтэр щIауэ зи пащхьэ ильхьапхьэхэм я дежь нэгъэсын хуейуэ аращ.

Апхуэдэу зэIуцIэм щыхэпlащ Къэбэрдей-Балъкъэрым щыпсэу щIалэгъуалэр хэкур, къызыхэкIа лъэпкъыр фIыуэ яльагъуу гъэсэным теухуа Iуэхум, ар зэпкърызыхьыну зи пщэ далъхъэ гупым хэтынухэр ягъэнэIуащ. Жылагъуэ телевиденэмкIэ совет хагъэхьэну щIыху ди республикэм къызэримыгъэльэгъуар Вэрокъуэм жиIащ икIи ар нэгъуэщI къэрал Iуэхущ Iапlэм щыцIалажь зэрымыхьнур, абы и ныбжьыр ильхъ 25-рэ нэхъыбэ мыхьуу зэрыщытыпхъэр къыхигъэщащ.

Гу зыщытэн хуей Iуэхущхэр нэхъыщхьэхэм ящыщу зэIуцIэм къыхьащагъэщхьэхуКIащ телевизионнэ нэтынхэм я фIагъыр къэзыщIэту хуэдизрагъэпэщыну, профессиональнэ журналистхэр, дикторхэр, режиссерхэр, телевиденэм и нэгъуэщI Iэщ Iагъэлlхэр гъэхъэзырыным (республикэм и къэралыбзийрэ зыгъэIурыщIэхэм ящыщу) теухуа программэ зэхэгъэувэныр, Къэбэрдей-Балъкъэрым щыпсэу лъэпкъхэм я щэнхабзэ, тухьэ хьугъуэфIыгъуэхэр утыку кьизыхьэ нэтынхэр нэхъыбэ щIыныр, щIыхуэхэм я псэуКIэм теуХуа, щIынатlэр, къызыхэКIа лъэпкъыр фIыуэ зыльагъуэхэм я щапхъэр зи лъабжьэ фIыпкI эщIхэр гъэхъэзырыныр, Интернетыр, нэгъуэщI Iэмалхэр кьагъэсэбэпуэр щIыхуэхэм я Iуэху еплъыкIэр щIэн-хьэпхъэр къэщIынур, нэгъуэщIхэр.

ИСТЭПАН Залинэ.

● Дифl догъэлтъапIэ

И псалъэ кIуэдыркъым

щалъхуэ къуажэм хуэщыпкъэ адыгэлIым

Бадзэуэгъуэм и 2-м и ныбжьыр ильэс 70 ирикъуащ адыгэ журналист фэдгъэщIыхуну, абы и лэжьыгъэхэм ящыщхэм щыгъуазэ фыщIыну ди мураду мы тхыгъэр фи пащхьэ идолъхьэ.

АДЭЖь лъахэм и блэкIар щIэблэм Iуэхьыр кIэ ябгъэдэзыльхьэ щIыхум и лъэпкъэгъуэм я пащхьэ фIыщIэ ин кьыщIэжь. Апхуэдэущ щIыуэ сэ кIыхьолъытэ КъШР-м щIэкъэ Абыкъуэбгъэм, 1926 гъэм Первомайскэ зыфIащыжькам, щыщ, нобэ Ставрополь щыпсэу Акьбащ Тохьутар. Ар щалъхуа кьуажэм хуэщыпкъэ адыгэлIым.

Курыт школыр кьнуха нэгъуэ, и еджэныгъэр адэкIэ нукъуэдиякъым, щIэныгъэ нэхъыщхьэ кьэсхьынщ жиIэу, промышленностымрэ экъыдмэшымрэ екъэлIа Iэнатlэ зэхуэмыдэхэм щылажьэрэ, гъащIэм дрес куэд кьыхуIащ. Аращ абы и университет хьуар, аращ тегушхуэныгъэкIэ щIэзыIэтар тхэну кьыбгъэдмытхьа зэчийр. Журналист щIэныгъэм хуемыджами, ар ерыщу яхьа итащ кьуажэм и тхыдэр кьэзыIуатэ Iуэхуэгъуэгъэм статьяхэмрэ корреспонденцэхэмрэ я мардэм кьригъэзэгъэну. Иджы езыр ильэс 20-м нэблэрыгъуэ тхэн Iуэхум пыщIащ, УФ-м и Журналистхэм я зэгухьэныгъэм хэтщ.

Акьбащ Тохьутар зытетхьахь Iуэхущ Iуэхуэм, абыхэм кьыщыщIигъаЛъ унэтIыныгъэхэм апхуэдизкIэ куэд кьыхэзыщаубыдэри, умыгъэщIэнрэ иKIи щыщIэмыщIэн пЛъэкIыкъым: дауэ я псор абы зэрыхуэзфIэкIыр? УпщIэм и жэуапу занщIэу кьыжьIэн хуейщ Тохьутар жиРналист щэнныгъэ я нэхъыбэ дыдэр зэрыхэтыыр. Ар зэи щхьэхкъым, щэщIаУэ мэлыхъуэ щIэм, гъэщIэгъэныным, кьеГуэгъ, щIэджькIаКIуэхэри щыгъаз ещI.

Си пащхьэм ильщ Акьбащым КъШР-м, КъБР-м, Ставрополъм кьыщыдзкI газетхэм кьытрырыгъэдза тхыгъэхэр. Ар мащIэкъым. Я. Я фIэщыгъэхэм кьыжьаЗэ щызэпкрыхьа темэхэм я мыхьэнэр зыхуэдэр: «Адыгэхэм ясоманавтикэм хуащIа хэтлъхьэныгъэ», «Космонавтхэм я адыгэ анэ», «Нэгъуэй Iэмырбий и лIыгъэр», «Тамбий ЖэнэГ и вагъуэ», нэгъуэщI куэдрИ. Журналист псоу ираташ сертификатхэр. Ахэр зыхэтар щIыпIэ зэпеуэхэрщ. Бадзэуэгъуэм и 4-м зэхьэзэхуэхэм я республикэ Iыхьэр ящIэрщ. Ахэр щекIуэкIынущ Егъэджакlуэхэм я Iыхьэм щыхагъахьуэ институтым. Абы кьыщыхахынущ мы гъэм и жэпуэгъуэм екIуэкIыну «XXI лъщIыгъуэм и пашэ» урысейпсо зэпеуэм хэтынухэр. Ар Налшык кьыщызэрагъэпэщынущ.

Сурэтыр тезыхар **ЩОМАХУЭ Албэчщ.**

АдэжЬ лъахэм и блэкIар щIэблэм Iуэхьыр кIэ ябгъэдзэзыльхьэ щIыхум и лъэпкъэгъуэм я пащхьэ фIыщIэ ин кьыщIэжь. Апхуэдэущ щIыуэ сэ кIыхьолъытэ КъШР-м щIэкъэ Абыкъуэбгъэм, 1926 гъэм Первомайскэ зыфIащыжькам, щыщ, нобэ Ставрополь щыпсэу Акьбащ Тохьутар. Ар щалъхуа кьуажэм хуэщыпкъэ адыгэлIым.

Курыт школыр кьнуха нэгъуэ, и еджэныгъэр адэкIэ нукъуэдиякъым, щIэныгъэ нэхъыщхьэ кьэсхьынщ жиIэу, промышленностымрэ экъыдмэшымрэ екъэлIа Iэнатlэ зэхуэмыдэхэм щылажьэрэ, гъащIэм дрес куэд кьыхуIащ. Аращ абы и университет хьуар, аращ тегушхуэныгъэкIэ щIэзыIэтар тхэну кьыбгъэдмытхьа зэчийр. Журналист щIэныгъэм хуемыджами, ар ерыщу яхьа итащ кьуажэм и тхыдэр кьэзыIуатэ Iуэхуэгъуэгъэм статьяхэмрэ корреспонденцэхэмрэ я мардэм кьригъэзэгъэну. Иджы езыр ильэс 20-м нэблэрыгъуэ тхэн Iуэхум пыщIащ, УФ-м и Журналистхэм я зэгухьэныгъэм хэтщ.

Акьбащ Тохьутар зытетхьахь Iуэхущ Iуэхуэм, абыхэм кьыщыщIигъаЛъ унэтIыныгъэхэм апхуэдизкIэ куэд кьыхэзыщаубыдэри, умыгъэщIэнрэ иKIи щыщIэмыщIэн плъэкIыкъым: дауэ я псор абы зэрыхуэзфIэкIыр? УпщIэм и жэуапу занщIэу кьыжьIэн хуейщ Тохьутар жиРналист щэнныгъэ я нэхъыбэ дыдэр зэрыхэтыыр. Ар зэи щхьэхкъым, щэщIаУэ мэлыхъуэ щIэм, гъэщIэгъэныным, кьеГуэгъ, щIэджькIаКIуэхэри щыгъаз ещI.

Си пащхьэм ильщ Акьбащым КъШР-м, КъБР-м, Ставрополъм кьыщыдзкI газетхэм кьытрырыгъэдза тхыгъэхэр. Ар мащIэкъым. Я. Я фIэщыгъэхэм кьыжьаЗэ щызэпкрыхьа темэхэм я мыхьэнэр зыхуэдэр: «Адыгэхэм ясоманавтикэм хуащIа хэтлъхьэныгъэ», «Космонавтхэм я адыгэ анэ», «Нэгъуэй Iэмырбий и лIыгъэр», «Тамбий ЖэнэГ и вагъуэ», нэгъуэщI куэдрИ. Журналист псоу ираташ сертификатхэр. Ахэр зыхэтар щIыпIэ зэпеуэхэрщ. Бадзэуэгъуэм и 4-м зэхьэзэхуэхэм я республикэ Iыхьэр ящIэрщ. Ахэр щекIуэкIынущ Егъэджакlуэхэм я Iыхьэм щыхагъахьуэ институтым. Абы кьыщыхахынущ мы гъэм и жэпуэгъуэм екIуэкIыну «XXI лъщIыгъуэм и пашэ» урысейпсо зэпеуэм хэтынухэр. Ар Налшык кьыщызэрагъэпэщынущ.

Сурэтыр тезыхар **ЩОМАХУЭ Албэчщ.**

● Бахъсэн куей

Къабзагъэм и плъырхэр

«Галактика» щIалэгъуалэ центрыр Бахъсэн куейм кьыззэрыпсынэхурэ лжьыгъэ щIыхь Iэнатlэхэмкlэ щIыхуабэм зэрадэIэпыкъунэм хущIокъу.

ЦЕНТРЫМ кьеКIуалIэ щIыкIуэхэр псом хуэмыдэу толажьэ нобэ псори дызытегъэзэныхь экологие щIыхьэм.

Ахэр иджыблагъэ иужь ихьащ «Бахъсэн къабзэ» зыфIаща проектыщIэр гъэзэжьэным. Абы инкъ иткIэ, абыхэм Бахъсэнпсым и Iуфэхэр гъэкъабзэн щIадзащ икIи псом япэу гу зылъатар щIыпIэ куэдым хабзэм кьемызэгъэ пхъэнкIий идыпIэхэм уаэрыщрихьэIэрщ. Псом хуэмыдэу ахэр щыкуэдщ псы Iуфэхэм я мызакъуэу, уэрам щхьэIухэм, псыхъуэхэм.

Апхуэдизэ пхъэнкIийм я кIэрыпхубжьэрыхухэмрэ гъэкъэбза зэрыхьуну щIыкIэм теухуауэ «Галактика»-м хэтхэм зыхуагъэзащ Бахъсэн, Дыгулыбгъуей щIыпIэ администрацэхэм я Iэтащхьэхэм.

ЛъэныкъуитIми зэращIылIа зэгурыIуныгъэм япкъ иткIэ, центрым кьеГуалIэхэм уней лъапсэхэр щIэхщIэхьыуэ кьызэхакIухьынущ, экологие щэнхабзэм кьемызэгъэ зыгъэжьхэм псалъэмакъ щхьэпэхэр драгъэкIуэкIынущ.

«Галактика»-м и жьауэм щIэтхэр зэгъуэсэу адэкIи елэжьынущ щIыхуэм я узыншагъэм сыт и лъэныкъуэкIи зэлъытыжа къабзагъэм тегъэщIауэ езыхэм зэхалъхьа проект зыбжанэми. Ахэр теухуауэ экологие къабзагъэр хуэмэныкIэ ёжьыпэр зыубыда къэралыгъуэхэм, УФ-м и къалэ щхьэхуэхэм къагъэсэбэп Iэмалхэм, Iуэху еплъыкIэхэм. Апхуэдэщ Новосибирск, Кемеровэ, Новгород Иджьэрэ къалэхэм я щапхъэм тету пхъэнкIийхэмрэ кIэрыхубжьэрыхуэхэмрэ зэпэщхьэхуэ щIыным ди щIыхуэр хуегъэсэныр. НыбжьыщIэхэр щIэхъуэпсэ пхъэнкIийм щелэжь заводкъ кьызэIуатхыным.

ЖАНХЪУЭТ Зузэ.

● ЩIалэгъуэ

КIэух зэпеуэхэм зыхуагъэхьэзыр

Сабий, ныбжьыщIэ, жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм кьыхэжаныкIэмрэ я унафэщIхэмрэ я «XXI лъщIыгъуэм и пашэ» епщIанэ кIэух зэпеуэхэм зыхуэзыгъэхьэзырхэм я етхуанэ гъэунэхуныгъэхэр щекIуэкIащ «Восход» щIалэгъуалэ лагерым .

АР щызэхуащIыжьым иращIэкIа зэхьыхьэм щылащ КъБР-м Жылагъуэ, дин зэгухьэныгъэхэм я Iуэхухэмкlэ и кьэрал комитетым и унафэщIм и кьуэдзэ Гергоков Жамболэтрэ я комитетым и деж щыIэ жылагъуэ советым и унафэщI, Егъэджакlуэхэм я Iэщ Iагъэм щыхагъахьуэ институтым и унафэщI **Емуз Нинэрэ**. Пашэхэм зэпеуэхэм егупуу зыхуагъэхьэзырауэ кьыщIэкIащ. Абыхэм я проектхэм мыхьэнэ ин зиIэ Iуэхуэхэр кьаIэт. Псалъэм папщIэ, Май кьалэм щыщ Михаил Игорь кьелыпIэ сабийхэм тэмэму сыт и лъэныкьуэкIи заужьын папщIэ дэтхэнэ пщIантIэмэ джэгуплIэхэр иIэн хуейуэ. Абы зэхилъхьащ езым и кьалэр зэIуэпэщ зэращIыну проект икIи щогугъ ар игъэзэщIэфыну.

Гергоков Жамболэт пашэхэр лагерым зэрыщыIа пlалъэр тэмэму кьызэрагъэсэбэпамкIэ кьызэхуэсахэм екъуэхуащ. Лагерым щыщыIа зэманым ныбжьыщIэхэм щIэ куэд зрагъэщIащ. Гъэунэхуныгъэхэм кьарикIуахэм япкъ иткIэ псоми ираташ сертификатхэр. Ахэр зыхэтар щIыпIэ зэпеуэхэрщ. Бадзэуэгъуэм и 4-м зэхьэзэхуэхэм я республикэ Iыхьэр ящIэрщ. Ахэр щекIуэкIынущ Егъэджакlуэхэм я Iыхьэм щыхагъахьуэ институтым. Абы кьыщыхахынущ мы гъэм и жэпуэгъуэм екIуэкIыну «XXI лъщIыгъуэм и пашэ» урысейпсо зэпеуэм хэтынухэр. Ар Налшык кьыщызэрагъэпэщынущ.

Сурэтыр тезыхар **ЩОМАХУЭ Албэчщ.**

Куэд щIат Ахуэмгъуэт Уэлел жэмыщ Iэщагъэм зэрыщIэхуэпсэ, ауэ унэм исхэм закьригъэщIэн дзыхь ищIыртэкьым, «хьуэ» жаIэмэ, и гум ежьлIэнути. А мурадым зыри хэзымыщIыкI анэм и гуапэт и хьыджэбз Iэмащ1эмэщIэм фIы дыдэу жэм кьызэриштыр.

- МАМЭ, уэ зыгъэпсэху, сэ жэмыр кьэсшынщ - арат ижь щIалэ кIуэну кьагъэтэджа Уэлел и япэ псальэр, ар кьыхуамыщIу кьыщIаутIипщыкIэмэ, махуэ псом нэщхьейуэ кьинхуэкIыр.

- Уэлэхьи сымыщIэ мы хьыджэбз цыкIум есщIэнур, арэбз, Iэщагъэ хуэхъуну Алыхьым иухауэ арауэ пIэрэ? - жиIэрт куэдрэ адэм. - Псори зыгъэр хьунт, зы нэщIэбжьэ химыхьамэ арат.

ЩIыхьым и орденитIэр медалищрэ иIэу а зэманым Хэку зауэшхуэм кьикIыжат Уэлел и дэлъху Хьэсин. Зы махуэ щысын имыдзу, япэм щыIэжьажьэ щыта фермэм игъэзэжащ. А зэман хьэлъэм фермэм зи гупэр хуэзыгъэзэхэр мащIэ дыдэт, а Iэнатlэр зэрыфIеймрэ зэрыгугъуэрэ щхьэкIэ, улахуэр зэрымащIэм и гугъу умыщIыхьхэм. Лэжьыгъэм щIэхьыу эгъэижь хьужащ Хьэсин, ехьулIэныгъэфIэхэри зыщIэригъэхьащ. Абыхэм кьапэкIуэу абы кьыхуагъэфащат Щыхьым и дамыгъэ, Жэпуэгъуэ революцэм и орденхэр. Езыр здэщыIэ фермэм лэжьакIуэ зэрахуримыкъум кьыхэсхьыу, Хьэсин мурад ищIащ и щыпхъари абы игъэувыну. Ар хьыджэбзым идэми, анэм фIэтэмэмтэкьым, иджьыри сабийм жиIэрти, Арщакьо Хьэсин и тельхьэу Уэлел и дэлъху етIуанэ Хьэудин кьыщIыувым, анэр абыхэм япэрыуакьым. Апхуэдэу Уэлел лэжьэн щыщIидзащ «Къэбэрдей Плъыжь»-шIэр зезыхьэу Бахъсэн куейм щызэхэт колхозым. Хьэмжу Шэмхьэн зи унафэщI ещанэ фермэрэт, япэ увыпIэр районым ильэс щIакIэм ельандэрэ щызыщIгъэрт ар.

И ныбжькIэ балигъыпIэ иува кьуедийми, лэжьыгъэм щIапIыкIа хьыджэбзыр щIэхьу Iуэхум зэзэгъэ, кьыщдэлажьэхэрэр фермэм и унафэщIэхэм я кьыжьаРэзыуэ. Жэмхэр щIэхьу жиIэрэ, Арщакьо Хьэсин щыщIадзэ зэманым кьыкIэрымыхуэ щхьэкIэ, ар жьы дыдэу кьэтэджкIэрт фермэм кIуэрт. Ощ ныбжьыр ильэс 25-рэ нэхъыбэ мыхьуу зэрыщытыпхъэр кьыхигъэщащ.

Гу зыщытэн хуей Iуэхущхэр нэхъыщхьэхэм ящыщу зэIуцIэм къыхьащагъэщхьэхуКIащ телевизионнэ нэтынхэм я фIагъыр кьэзыщIэту хуэдизрагъэпэщыну, профессиональнэ журналистхэр, дикторхэр, режиссерхэр, телевиденэм и нэгъуэщI Iэщ Iагъэлlхэр гъэхъэзырыным (республикэм и къэралыбзийрэ зыгъэIурыщIэхэм ящыщу) теухуа программэ зэхэгъэувэныр, Къэбэрдей-Балъкъэрым щыпсэу лъэпкъхэм я щэнхабзэ, тухьэ хьугъуэфIыгъуэхэр утыку кьизыхьэ нэтынхэр нэхъыбэ щIыныр, щIыхуэхэм я псэуКIэм теуХуа, щIынатlэр, къызыхэКIа лъэпкъыр фIыуэ зыльагъуэхэм я щапхъэр зи лъабжьэ фIыпкI эщIхэр гъэхъэзырыныр, Интернетыр, нэгъуэщI Iэмалхэр кьагъэсэбэпуэр щIыхуэхэм я Iуэху еплъыкIэр щIэн-хьэпхъэр къэщIынур, нэгъуэщIхэр.

ИСТЭПАН Залинэ.

1952 гъэ

Щыхубз гуащIафIэ

● Дэ къытхуатх

Щыхубз гуащIафIэ зыщIэлъ ныбжьыщIэ Iэщагъэм зэрыщIэхуэпсэ, ауэ унэм исхэм закьригъэщIэн дзыхь ищIыртэкьым, «хьуэ» жаIэмэ, и гум ежьлIэнути. А мурадым зыри хэзымыщIыкI анэм и гуапэт и хьыджэбз Iэмащ1эмэщIэм фIы дыдэу жэм кьызэриштыр.

- Уэлэхьи сымыщIэ мы хьыджэбз цыкIум есщIэнур, арат жиIэу. А зэман хьэлъэм фермэм игъэзэжащ. А зэман хьэлъэм фермэм зи гупэр хуэзыгъэзэхэр мащIэ дыдэт, а Iэнатlэр зэрыфIеймрэ зэрыгугъуэрэ щхьэкIэ, улахуэр зэрымащIэм и гугъу умыщIыхьхэм. Лэжьыгъэм щIэхьу эгъэижь хьужащ Хьэсин, ехьулIэныгъэфIэхэри зыщIэригъэхьащ. Абыхэм кьапэкIуэу абы кьыхуагъэфащат Щыхьым и дамыгъэ, Жэпуэгъуэ революцэм и орденхэр. Езыр здэщыIэ фермэм лэжьакIуэ зэрахуримыкъум кьыхэсхьыу, Хьэсин мурад ищIащ и щыпхъари абы игъэувыну. Ар хьыджэбзым идэми, анэм фIэтэмэмтэкьым, иджьыри сабийм жиIэрти, Арщакьо Хьэсин и тельхьэу Уэлел и дэлъху етIуанэ Хьэудин кьыщIыувым, анэр абыхэм япэрыуакьым. Апхуэдэу Уэлел лэжьэн щыщIидзащ «Къэбэрдей Плъыжь»-шIэр зезыхьэу Бахъсэн куейм щызэхэт колхозым. Хьэмжу Шэмхьэн зи унафэщI ещанэ фермэрэт, япэ увыпIэр районым ильэс щIакIэм ельандэрэ щызыщIгъэрт ар.

И ныбжькIэ балигъыпIэ иува кьуедийми, лэжьыгъэм щIапIыкIа хьыджэбзыр щIэхьу Iуэхум зэзэгъэ, кьыщдэлажьэхэрэр фермэм и унафэщIэхэм я кьыжьаРэзыуэ. Жэмхэр щIэхьу жиIэрэ, Арщакьо Хьэсин щыщIадзэ зэманым кьыкIэрымыхуэ щхьэкIэ, ар жьы дыдэу кьэтэджкIэрт фермэм кIуэрт. Ощ ныбжьыр ильэс 25-рэ нэхъыбэ мыхьуу зэрыщытыпхъэр кьыхигъэщащ.

Гу зыщытэн хуей Iуэхущхэр нэхъыщхьэхэм ящыщу зэIуцIэм къыхьащагъэщхьэхуКIащ телевизионнэ нэтынхэм я фIагъыр кьэзыщIэту хуэдизрагъэпэщыну, профессиональнэ журналистхэр, дикторхэр, режиссерхэр, телевиденэм и нэгъуэщI Iэщ Iагъэлlхэр гъэхъэзырыным (республикэм и къэралыбзийрэ зыгъэIурыщIэхэм ящыщу) теухуа программэ зэхэгъэувэныр, Къэбэрдей-Балъкъэрым щыпсэу лъэпкъхэм я щэнхабзэ, тухьэ хьугъуэфIыгъуэхэр утыку кьизыхьэ нэтынхэр нэхъыбэ щIыныр, щIыхуэхэм я псэуКIэм теуХуа, щIынатlэр, къызыхэКIа лъэпкъыр фIыуэ зыльагъуэхэм я щапхъэр зи лъабжьэ фIыпкI эщIхэр гъэхъэзырыныр, Интернетыр, нэгъуэщI Iэмалхэр кьагъэсэбэпуэр щIыхуэхэм я Iуэху еплъыкIэр щIэн-хьэпхъэр къэщIынур, нэгъуэщIхэр.

ИСТЭПАН Залинэ.

● Дэ къытхуатх

И псалъэ кIуэдыркъым

щалъхуэ къуажэм хуэщыпкъэ адыгэлIым

АдэжЬ лъахэм и блэкIар щIэблэм Iуэхьыр кIэ ябгъэдзэзыльхьэ щIыхум и лъэпкъэгъуэм я пащхьэ фIыщIэ ин кьыщIэжь. Апхуэдэущ щIыуэ сэ кIыхьолъытэ КъШР-м щIэкъэ Абыкъуэбгъэм, 1926 гъэм Первомайскэ зыфIащыжькам, щыщ, нобэ Ставрополь щыпсэу Акьбащ Тохьутар. Ар щалъхуа кьуажэм хуэщыпкъэ адыгэлIым.

Курыт школыр кьнуха нэгъуэ, и еджэныгъэр адэкIэ нукъуэдиякъым, щIэныгъэ нэхъыщхьэ кьэсхьынщ жиIэу, промышленностымрэ экъыдмэшымрэ екъэлIа Iэнатlэ зэхуэмыдэхэм щылажьэрэ, гъащIэм дрес куэд кьыхуIащ. Аращ абы и университет хьуар, аращ тегушхуэныгъэкIэ щIэзыIэтар тхэну кьыбгъэдмытхьа зэчийр. Журналист щIэныгъэм хуемыджами, ар ерыщу яхьа итащ кьуажэм и тхыдэр кьэзыIуатэ Iуэхуэгъуэгъэм статьяхэмрэ корреспонденцэхэмрэ я мардэм кьригъэзэгъэну. Иджы езыр ильэс 20-м нэблэрыгъуэ тхэн Iуэхум пыщIащ, УФ-м и Журналистхэм я зэгухьэныгъэм хэтщ.

Акьбащ Тохьутар зытетхьахь Iуэхущ Iуэхуэм, абыхэм кьыщыщIигъаЛъ унэтIыныгъэхэм апхуэдизкIэ куэд кьыхэзыщаубыдэри, умыгъэщIэнрэ иKIи щыщIэмыщIэн плъэкIыкъым: дауэ я псор абы зэрыхуэзфIэкIыр? УпщIэм и жэуапу занщIэу кьыжьIэн хуейщ Тохьутар жиРналист щэнныгъэ я нэхъыбэ дыдэр зэрыхэтыыр. Ар зэи щхьэхкъым, щэщIаУэ мэлыхъуэ щIэм, гъэщIэгъэныным, кьеГуэгъ, щIэджькIаКIуэхэри щыгъаз ещI.

Си пащхьэм ильщ Акьбащым КъШР-м, КъБР-м, Ставрополъм кьыщыдзкI газетхэм кьытрырыгъэдза тхыгъэхэр. Ар мащIэкъым. Я. Я фIэщыгъэхэм кьыжьаЗэ щызэпкрыхьа темэхэм я мыхьэнэр зыхуэдэр: «Адыгэхэм ясоманавтикэм хуащIа хэтлъхьэныгъэ», «Космонавтхэм я адыгэ анэ», «Нэгъуэй Iэмырбий и лIыгъэр», «Тамбий ЖэнэГ и вагъуэ», нэгъуэщI куэдрИ. Журналист псоу ираташ сертификатхэр. Ахэр зыхэтар щIыпIэ зэпеуэхэрщ. Бадзэуэгъуэм и 4-м зэхьэзэхуэхэм я республикэ Iыхьэр ящIэрщ. Ахэр щекIуэкIынущ Егъэджакlуэхэм я Iыхьэм щыхагъахьуэ институтым. Абы кьыщыхахынущ мы гъэм и жэпуэгъуэм екIуэкIыну «XXI лъщIыгъуэм и пашэ» урысейпсо зэпеуэм хэтынухэр. Ар Налшык кьыщызэрагъэпэщынущ.

Сурэтыр тезыхар **ЩОМАХУЭ Албэчщ.**

Куэд щIат Ахуэмгъуэт Уэлел жэмыщ Iэщагъэм зэрыщIэхуэпсэ, ауэ унэм исхэм закьригъэщIэн дзыхь ищIыртэкьым, «хьуэ» жаIэмэ, и гум ежьлIэнути. А мурадым зыри хэзымыщIыкI анэм и гуапэт и хьыджэбз Iэмащ1эмэщIэм фIы дыдэу жэм кьызэриштыр.

- МАМЭ, уэ зыгъэпсэху, сэ жэмыр кьэсшынщ - арат ижь щIалэ кIуэну кьагъэтэджа Уэлел и япэ псальэр, ар кьыхуамыщIу кьыщIаутIипщыкIэмэ, махуэ псом нэщхьейуэ кьинхуэкIыр.

- Уэлэхьи сымыщIэ мы хьыджэбз цыкIум есщIэнур, арэбз, Iэщагъэ хуэхъуну Алыхьым иухауэ арауэ пIэрэ? - жиIэрт куэдрэ адэм. - Псори зыгъэр хьунт, зы нэщIэбжьэ химыхьамэ арат.

ЩIыхьым и орденитIэр медалищрэ иIэу а зэманым Хэку зауэшхуэм кьикIыжат Уэлел и дэлъху Хьэсин. Зы махуэ щысын имыдзу, япэм щыIэжьажьэ щыта фермэм игъэзэжащ. А зэман хьэлъэм фермэм зи гупэр хуэзыгъэзэхэр мащIэ дыдэт, а Iэнатlэр зэрыфIеймрэ зэрыгугъуэрэ щхьэкIэ, улахуэр зэрымащIэм и гугъу умыщIыхьхэм. Лэжьыгъэм щIэхьу эгъэижь хьужащ Хьэсин, ехьулIэныгъэфIэхэри зыщIэригъэхьащ. Абыхэм кьапэкIуэу абы кьыхуагъэфащат Щыхьым и дамыгъэ, Жэпуэгъуэ революцэм и орденхэр. Езыр здэщыIэ фермэм лэжьакIуэ зэрахуримыкъум кьыхэсхьыу, Хьэсин мурад ищIащ и щыпхъари абы игъэувыну. Ар хьыджэбзым идэми, анэм фIэтэмэмтэкьым, иджьыри сабийм жиIэрти, Арщакьо Хьэсин и тельхьэу Уэлел и дэлъху етIуанэ Хьэудин кьыщIыувым, анэр абыхэм япэрыуакьым. Апхуэдэу Уэлел лэжьэн щыщIидзащ «Къэбэрдей Плъыжь»-шIэр зезыхьэу Бахъсэн куейм щызэхэт колхозым. Хьэмжу Шэмхьэн зи унафэщI ещанэ фермэрэт, япэ увыпIэр районым ильэс щIакIэм ельандэрэ щызыщIгъэрт ар.

И ныбжькIэ балигъыпIэ иува кьуедийми, лэжьыгъэм щIапIыкIа хьыджэбзыр щIэхьу Iуэхум зэзэгъэ, кьыщдэлажьэхэрэр фермэм и унафэщIэхэм я кьыжьаРэзыуэ. Жэмхэр щIэхьу жиIэрэ, Арщакьо Хьэсин щыщIадзэ зэманым кьыкIэрымыхуэ щхьэкIэ, ар жьы дыдэу кьэтэджкIэрт фермэм кIуэрт. Ощ ныбжьыр ильэс 25-рэ нэхъыбэ мыхьуу зэрыщытыпхъэр кьыхигъэщащ.

Гу зыщытэн хуей Iуэхущхэр нэхъыщхьэхэм ящыщу зэIуцIэм къыхьащагъэщхьэхуКIащ телевизионнэ нэтынхэм я фIагъыр кьэзыщIэту хуэдизрагъэпэщыну, профессиональнэ журналистхэр, дикторхэр, режиссерхэр, телевиденэм и нэгъуэщI Iэщ Iагъэлlхэр гъэхъэзырыным (республикэм и къэралыбзийрэ зыгъэIурыщIэхэм ящыщу) теухуа программэ зэхэгъэувэныр, Къэбэрдей-Балъкъэрым щыпсэу лъэпкъхэм я щэнхабзэ, тухьэ хьугъуэфIыгъуэхэр утыку кьизыхьэ нэтынхэр нэхъыбэ щIыныр, щIыхуэхэм я псэуКIэм теуХуа, щIынатlэр, къызыхэКIа лъэпкъыр фIыуэ зыльагъуэхэм я щапхъэр зи лъабжьэ фIыпкI эщIхэр гъэхъэзырыныр, Интернетыр, нэгъуэщI Iэмалхэр кьагъэсэбэпуэр щIыхуэхэм я Iуэху еплъыкIэр щIэн-хьэпхъэр къэщIынур, нэгъуэщIхэр.

ИСТЭПАН Залинэ.

● ДифI догъэлтъапIэ

И псалъэ кIуэдыркъым

щалъхуэ къуажэм хуэщыпкъэ адыгэлIым

Бадзэуэгъуэм и 2-м и ныбжьыр ильэс 70 ирикъуащ адыгэ журналист фэдгъэщIыхуну, абы и лэжьыгъэхэм ящыщхэм щыгъуазэ фыщIыну ди мураду мы тхыгъэр фи пащхьэ идолъхьэ.

АдэЖЬ лъахэм и блэкIар щIэблэм Iуэхьыр кIэ ябгъэдзэзыльхьэ щIыхум и лъэпкъэгъуэм я пащхьэ фIыщIэ ин кьыщIэжь. Апхуэдэущ щIыуэ сэ кIыхьолъытэ КъШР-м щIэкъэ Абыкъуэбгъэм, 1926 гъэм Первомайскэ зыфIащыжькам, щыщ, нобэ Ставрополь щыпсэу Акьбащ Тохьутар. Ар щалъхуа кьуажэм хуэщыпкъэ адыгэлIым.

Курыт школыр кьнуха нэгъуэ, и еджэныгъэр адэкIэ нукъ

● Гъуаджэ

«Советская молодежь» газетым и редактор нэхъыщхьэ Къардэн Мухьэмэд, Думэн Аслан, КъБР-м щэнхабзэмкIэ и министр Фырэ Руслан, республикэм и Сурэтыщхэм я зэгухьэныгъэм и унафэщI Темыркъан Геннадий.

Щэмей Руслан и IэдакъэщIэкI телъыджэхэр

«Гранд Кавказ» хъэщIэщым иджыблIэгъэ щыIэхэтащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и сурэтыщI цIэрыIуэ Щэмей Руслан и IэдакъэщIэкIэм я гъэпсэгъуэныгъэ гъэщIэгъуэн. Абы сурэтхэм ущеплIы умгу ирихьар къыщыпщэхуи хьунут.

Щэмей Руслан

МАХУИЩКIЭ екIуэкIа гъэлъэгъуэныгъэр къыззэгъэпэщащ хьэрычэтыщIэ IуэхукIэ ди республикэм илъэс зыбжанэ хъуауэ къыпыщIа Адэмэй Хьикмэт и щхьэгъусэ Думэн (Адэмей) Акилэщ. Iуэхур жэрдэм зэрищIам теуэауэ дыщеуупщым мыращ абы къыджIар.

- Хьикмэт Налшык къакIуэ зэрыхъурэ илъэс пщыкIутхум нэсащ, а зэманым кIрИуубыдэу сэри Налшык фIы дыдэу къэсцIыхуащ, си лъэпкъгъуэхэм ящыщ куэдрэ сагъуоцIа. Ди бынхэр балигъ хъуауэ къалэм щыкIуфэкIуэхэм сыкъыдэхуа иужь, си экономист Iэщдагъэм къыдэкIуэу, лъэпкъ зэхуэмыдэхэм я щэнхабзэм, я хабзэхэм гупытэ хэха хуэсщI хъуащ. Адыгэм ехьэлIар посом хуэмыдэу сфIэгъэщIэгъуэнщи, зэрыслъэкIкIэ, щэнхабзэм, гъэзджэм я лэжьакIуэхэм садэIэпыкъумэ си гуапэщ.

Хамэ къэралхэм дыкIуэмэ, гъэлъэгъуэныгъэ блэдгъэкIыркъым. Абы дызыщихьэлIэ хьэпшIыпхэм, сурэтхэм, скульптурэхэм я оригиналхэр куэдым кьахуэщэхуркъым. Ар къагуроIуэри, кьалэхэм пуду щыбогъуэт щыху щIэрыIуэхэм я IэдакъэщIэкIхэм къытращIыкIахэр. Си хьэпсапIэщ ди сурэтыщIхэми апхуэдэ Iэмал яIэну, ду-неIм къыщыщIыхун папщIэ. Ар схуэщIэнщ жыслIэу иджыпсту иужь сихьэркъым, ауэ нэгъуэщI зы Iэхэфэ щыкIу зIэжькI щIэуэ ящхуэм гъэлъэгъуэныгъэр къыщIыззэгъэпэщар.

Сэ Руслан сэзыгъэщIыхужар си ныбжьэгъуфIу слыта, Къэбэрдей драмэ театрым и артисткэ Хьэмыкку Жаннэщ. Дызэпсалъэурэ я щIэ къыслуIуащ, иужькIэ сагъуэгъэщIащ Щэмей Руслан Татэрэ (Ахэмын Вячеслав и цIэ лейщ). Татэ, ди жалгъуэ зэрыхъунщи, нобэ къытхэтыжькъым. И Iэдакъэщ IэкIхэр дгъэлъагъуэу зыщщхуну хуеихэм дадэIэпыкъу зэрыхъунур щыжысIам, мазихыр зэхъдипIалъэу дызэбгъэдэкIыжат. Фэ иджыпсту фолъагъу а зэманым кIрИубыдэу зэуIу ищIа лэжьыгъэхэр.

Зы сурэт цIыкIу къэсщхуу сыщIэпхъэщ нэхърэ си ныбжьэгъуэм, благъэхэм кIэгъэлъагъуэ сфIэфIу, зыгуэр ягу ирихьрэ ящхуми хьарзынэщ, жысIэри сегупсысауэ аращ. Ди сурэтыщIхэм папщIэ зэкIэ схуэзфIэкIынур а мащIэрщ. Сэ сигу ирихьа «Пщыхь» лэжьыгъэр нэхъ ину схуищIыну Руслан сыгурыIуащ, си шыпхъум зы ищэхуащ, нэгъуэщIхэми гупнэс ящыхьхуэхэр къыхагъэбелджьыкIащ. Руслан быдэу сызэрепсэльыпIар зыт: «Галерее, хьэрычэтыщIэ Iуэхухэм сыхэтхъыми, уи унэ къэкIуаущ ящхуэм хуэдэущ уасэр зэрыбгъэувынур». Абы «хьэуэ» къыхигъэкIакъым.

ХьэщIэщым и кIэлындор блыным фIэлъ лэжьыгъэхэр плъыфэбэщ, гупсысэ куу зыщIэлъ защIэщ. «Дыгъэ», «Пшэ», «Сэхуран», «Мэзым и тхьэ», «Анэ», «Бжьыхьэ» «ГукъэкIыжхэр», «Кхъужь», «ЗауэлI» - а фIэщыгъэхэм къагъэлъагъуэ сурэтхэм гъуапкъэ куэд къызэрызэщIаубыдэр, ахэр зыльагъуэхэм я гур, я акъылыр Iэджэм хуагъакIуэ.

Акилэ и шыпхъу Муалларэ абы и щхьэгъусэ Смеричанский Михаилрэ зыкърагъэхьэлIат гъэльэгъуэныгъэм. Венэ щыщ архитектор цIэрыIуэщ Михаил, дахагъэм, абы къыпкрыкI гуапагъэм, зэрыгурыIуэгъуэщи, фIыуэ щыгъуазэщ.

- Иджы япэу Налшык сыкъакIуэу аращи, икъукIэ сфIэгъэщIэгъуэнщ ешы щIалъэри, цIыхухэри, абыхэм я зэхущытыкIэри. ЖыпIэнурамэ, си нэгум къыззрыщIэгъэхьам нэхърэ зыкIи нэхъ фагъуэкъым. Щыуэпсыр дахащэщ, зыщыбгъэтэсхуну, зыщыпплъыхьыну уасэ иIэкъым.

Щэмей Руслан и IэдакъэщIэкIэм я гугъу пщыIэ, телъыджэщ, Австрие Сурэтыщ цIэрыIуэхэм я зэфIэкIкIэ щыIуэхэр. Муалларэ сэрэ хуабжьу дигу ирихьащ «Нэщхьеяръуэ» зыфIищащ лэжьыгъэр икIи занщIэу къэтщэхуащ. Дэтхэнэ зы цIыхуми, ешы и псэм къызэрехуабылIэм ельытауэ, щхьэхуэу зыгуэр хельагъуэ сурэтым. Псалъэм папщIэ, зи гугъу сщIы лэжьыгъэм къыщыгъэлъэгъуэ фызыжьым и нэгум кърех нэхугъэ гуэр, гущIэгъу зыхууигъэщIу.

Къэбэрдей-Балъкъэрми уеблэмэ Урысеймэ я мызакъуэу, нэгъуэщI щIыпIэхэми къыщацIыхуну хуэфащэщ сурэтыщI Щэмей Руслан.

Ди щIыналъэм и хьэщIэхэм я псалъэ гуапэхэр ядэтIыгъуу, дэри Щэмей Руслан и ехьэлIэныгъэхэм хэхъуэну дохьэхьэну.

ИСТЭПАН Залинэ.
Сурэтхэр **КЪАРЕЙ Элинэ** *трихащ.*

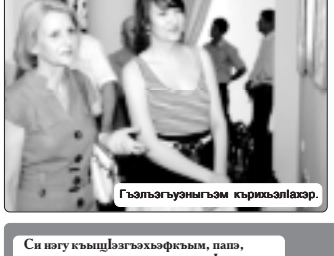

Гъэлъэгъуэныгъэм къриихьэлIахэр.

● Цыхумрэ и IуэхущIафэмрэ

Сабийхэр гъэсэным зи гъащIэр тезыухуа

(Лъэпкъым хуэфащэ щIэблэ къыщIэхъуэн папщIэ гъэсэныгъэ гъэкIыгъэ ин щокIуэкI ди сабий садхэм. ИлъэситI-щы фIэкIа си мыибжь цыкIуэхэм садым кIуэн щIадза нэужь, ар унэ етIуанэ абыхэм хуэмурэ яхуохьу, я гъэсакIуэхэмя анэм хуэдэу йоса. Апхуэдэурэ сабийм гъащIэр зыхуэдэр къещIэ, абы и зэхэлъыкIэ хьэлэмэтым щыгъуаз зыхуэнщIыным и гъунэ иреIу.

ГЪЭСЭНЫГЪЭ лэжьыгъэм зи гъащIэр тезыухуа бзыльхугъэщ нобэ газетеджэхэм фэзгъэщIыхунур. Ар Зеикьуэ дэт сабий садым и пашэ, цIыху Iэдэб, унафэщI щыпкъэ, адыгэ хабзэмрэ нэмысымрэ зи Iэпэгъуу дунеим тет Щоджэн Марузщ. Зыпэрыт Iэнатlэм сыт хуэдэ гугъуехьэмрэ лъэпощхьэпохэмрэ пыщIами, абы хуэзфIокI сабийхэр щыджэгу, щышхэ, зыщагъэпсэху пэщхэр къыщыхутыншэу игъэтэмыж, абыхэм я зэфIэкIхэм щыхагъахьуэ пэшхэри зыхуей-зыхуэфI псомкIи къыззэгъэпэщын. Сабий садым щыIэ цIыкIуэхэм абы зэманыр тыншу, купщIафIэу зэрыщрахьэжкIыным, абыхэм я ехьулIэныгъэхэмкIэ я адэ-анэхэр зэгитIэгуфIэным Марузэ и гупсысэхэм и Iуэхущафэхэри хуэщIащ. Аращ абы зызрипщыт Iуэхуэхэр къыщIехьулIэр, къыдэлажьэхэри адэ-анэхэри къыщIыхуэарэзыр.

Сабий садым и пщIантIэ зэпыIухам ущыдыхьэкIэ, гур хэзыгъаХуэ, кьэхъукъащIэ хъэлэмэтхэр къыщыпппэлъэ таурыхъ щIынатIэ уихьами ярейщ. Садым и унэм уэрыщIыхьэу, уи пащхьэ кьоХутэ сабий лъэгу, лъэхъуампIэ щIыкIуэр зыхущIыхьа, хужму, ла дэжIуеипIэ хунтыр, бльныр зыуфэбгъу псэущхэ сурэтхэмрэ хьэпшып, удз гъэгъа зэмылIэужьыгъуэхэмрэ. А сурэтхэм я щхьэIуэкIэ пхъэбгъу щыкIухэм тетхауэ тетщ гъэсэныгъэ лэжьыгъэм лъабжьэ хуэхъу Iуущыгъэхэр, жыIэгъуэхэр. Апхуэдэхэщ, псалъэм папщIэ, Жылау Нурбий и псалъэхэу «Быным и напэр тезыхьи адэ е анэ щремыIэ! Адэ-анэм я напэр быным щытрах къремыхьуI», Пушкин Александр и Iущыгъэу «Унагъуэм и кьалэн нэхъыщIыхьэр сабий гъэсэныщIэ, нэгъуэщIхэри. А жыIэгъуэ дахэхэм хуэкIуэу мэлажьэ сабий садым и IэщагъэлIхэр. Ахэр еунэтI гъэсэныгъэ лэжьыгъэм илъэс 40-м щIигъкъуэ щыт Щоджэн Маруз.

- Узипашэ гупыр зэкъуэту, чэнджэщ, цIыхугъэ, нэмысыр абы щытепщэу уплжьэныр фIыгъуэхэщэ. Апхуэдэу щытэраш екъуэ лIэныгъэ лъагэ зыIэрызыгъэхьэфыр, зи мурадхэр кьыззхъулIэр, - жеIэ Маруз. - Си кьалэнхэм хуэпэж, ахэр ныкьусаныгъэншэу гъэщIэнэм хущIэкъуэ гупщ ди сабий садым и лэжьакIуэхэр. Абыхэм я Iуэху зехьэкIэфIым щыхьэт тохьэу куейм щекIуэкI зэпеуэ зэмылIэужьыгъуэхэм увы- пIэфIэр кьыззрыщIытхыр, ди гъэсакIуэхэри гъэгъэнхэри жылагъуэ гъащIэм жыдэкэру зэрыхэтыр.

«Мывэ закъуэ кьаэ хъуркъым», - жиIащ адыгэ псалъэкъым. УнафэщIым жиIэри кьаЛъытэу, гупым кьыхиЛъхьэ Iуэху зехьэкIэ пэрытри дэжьыгъэм халъхьэу я кьалэнхэр зэфIах сабий садым и IэщагъэлIхэм. А псоми я кьыззгъэпэщакIуэ, унэтIакIуэ Щоджэным и лэжьыгъэфIыр къальытэри, «УФ-м егъджэныгъэмкIэ щыIхь зиIэ и лэжьакIуэ» цIэ лъапIэр, щIыхь, фIыщIэ тхьилъхэр кьыхуагъэфэщащ. Апхуэдэ кьэраI гупльитэр хуэфащэ дыдэщ Маруз, лэжьакIуэ емызэщIым, Марузэ и гупсысэ екIуэм, унэгъащэ Iэдэбым. Ди гуапэщ адэкIи ехьулIэныгъэ куэд иIэну, и мурадхэм лъпIэсу уэзыншэу куэдрэ псэуну.

АФЭЩIАГЪУЭ Зое.
ХьэтIохъущыкIуей къуажэ.

● БэнэкIэ хуит

ЦIыпIынэ Альберт и дыжьын медалыр

ХОРВАТИЕМ и Загреб къалэм щекIуэкIащ ныбжьыщIэхэм бэнэкIэ хуитымкIэ я «Евро-2012» зэхъэзэхуэр. Къэбэрдей-Балъкъэрым щыщу абы хэтащ ЦIыпIынэ Альберт. Килограмм 84-рэ хъуэхэм ящыщу медалым щIэбэнар цIыху 28-рэ хъурт. Абыхэм къахэжаныкIри, зэхъэзэхуэм дыжьын медалыр къыщихьащ ди щIалэм. Дыщэр Iарыхьащ Белоруссием щыщ бэнакIуэ Хуштинов Александр. ЦIыпIынэр Къуэныкъуей Замир и гъэсэнщ.

ГЪЭУНЭ Светланэ,
КъБР-м спортымкIэ, туризмымрэ курортхэмкIэ и пресс-Iуэхущ IанIэм и лэжьакIуэ.

● Шахматхэр

Къармэ Мажмудин КъБР-м и чемпионщ

Республикэм и шахмат клубым и федерацэмрэ Бахъсэн куей администрацэм и спорт комитетымрэ я жэрдэмкIэ илъэситI хуэдизэ Бахъсэн кьалэ щокIуэкI щыхъхьэхэм шахматымкIэ я республикэ чемпионатыр. Мы гъэм абы хэтащ шахматист нэхъ лъэщу 10.

ЗИ ЧЭЗУ зэхьэзэхуэм щытекIуащ икIи республикэм и чемпион хьэщ шахматист цIэрыIуэ Къармэ Мажмудин. ЕтIуанэмкIэ ЛъыкIащ Зеикьуэ щыщ Джэдгъэф Чэмал, кубадзе Тенэ Артур ещанэ хьэщ.

- Мажмудин дежкIэ мыр япэ текIуэныгъэкъым. Кьапщтэмэ, екIуэкIа республикэ чемпионат 70-м щIигъум я зэхуэдитIым ар щытекIуащ. Гуапэщ а спорт лЪуэжьыгъуэм кIуэ пэтми щалэгъуалэ нэхъыбэ зэрыдихьэхыр. Иджыпсэ зэпеуэм хэтащ напшыдэсхэу илъэс 11 зи ныбжь Тхъэмокъуэ Аминэрэ илъэс 14 хъу Эдилсултановэ Залинэрэ, - жиIащ федерацэм и президент Щыхьмырзэ Артур.

Чемпионатым щытекIуахэм кубокхэр, медалхэмрэ щыIхь тхьилъхэмрэ, ахьшэ саугъэтэхэр ираташ.

АЛОКЪУЭ Аринэ.

Зыр яукIащ, етIуанэр щIэпхъуэжащ

ДЫГЪУАСЭ пщэдджыжьым сыхьэти 6-рэ дакъикъи 10-м, Урысей Федерацэм и МВД-м и Налшык къалэкIэ и управленэм и лэжьакIуэхэм, Идарым и цIэр зезыхьэ уэрамым тет автовокзал №1-м и Iэхэлъьхэм кьалэныр щезыхьэкI полицэм и жэщ пльыр гупым, цIыхуитI кьыщагъэувыIащ. Я паспортхэм щыщIэупщIэм, ахэр щIэпхъуэжыну зрачащ, зым Iэщи къигъэсэбэпащ. Араща хабзэхъумэхэм яукIари. Щэ зэрэтекIуам нэмыщI, щIэпхъаджащIэм кьыщIэсIуащ иныгъа гранатэр.

Цыху мамырхэми хабзэхъумэхэми зыри кьащщIащкъым.

ЗэкIэ яIэ хъыбарымкIэ, яуклар КъБР-м щызеуэ щIэпхъаджащIэ гупым я пашэхэм ящыщ Шамаев Азпарухщ, Къэбэрдей-Балъкъэрым и цIыху мамырхэр, хабзэхъумэ Iэнатlэхэм я лэжьакIуэхэр эрыукIам кьыхэкIыу кьалъэхьэрщ. Абы щIигъуэ щIэпхъаджащIэр кьалъхьуэ.

Къэрал къIуащI Iуэхухэмкlэ министерствэу КъБР-м щыIэм Хъыбархэмрэ жылагъуэ зэпыщIэныгъэхэмкlэ и Iэнатlэ.

● Хэкупсэхэр

Лъэпкъым зи гур хуэзIуха усакIуэ

Зи гъащIэм щыщ Іыхьэ хамэ щIыпIэ щызыхьа, хамэ лъэпкъ хэсу къэхьуа цIыхур усакIуэфI хьуфмэ, тельыджэщ. Сыт ар къыззыпкырыкIыр? Гум, псэм. Малъхьэдисым хуэдэу зы кьару гуэрым зэрызыбгъэдэщэм. Апхуэдэ цIыхум и тхьэкIумэм итщ джэ макъ - Іэхэм и джэ макъ. ИтIанэ... А зыхищIэр езым хуэдэ адрейхэм кьагуригъэIуэну, абыхэм ядэгуэшэну игу кьохъэ. Гум ильыр тхьилъмпIэм нэбгъэсыныр мытыниз пэтми, негъэ.

Къэгъазэ, си къуэш, къэгъазэ, си шыпхъу!
Мыр зи бзэр дэращ, зи хабзэр дэращ!

- жеIэ Бабыгу Эргун. Хэкум и Іэфlагъ зыхехщIэ, хуейщ хабзэр, бзэр лъэпкъым эдхьэхуэмэну.

Бабыгу (Елдуз) Эргун Тыркум къиIэпхъукIыжахэм ящыщщ. Ар хъэтI щхьэхуэ зиIэ усакIуэщ. Эргун и усэхэр зытеухуар дунеим щынэхь лъапIэ дыдэхэрщ - Хэкумрэ лъагъуныгъэмрэ. Бабыгур кьыщалъхуари кьыщыхьуари Тыркурщ. Ауэ, «лъэпкъ» жиIэмэ кьиикIыр нэсу кьызыгурыIуа щIалэр кьыхуеIэрт абы - лъэпкъым.

- «Си адэшхуэм и адэшхуэрат мыбы икIуэ щытар. Тыркум дыкъыщыхьуащ, дыщеджащ, арщхьэкIэ лъэпкъым уцыщу зумылъытэжмэ, я гуфIэгъуэ я гуаи нэсу пхузыхэщIэркъым. Апхуэдэу дыкьэгъуэгурыкIуэрт. Зыгуэр жыIэми, я жэуапыр хьэзырт: «Фигу иримыхьмэ, фыкIуэж». Ауэ ар тынштэкъым. Ахъшэрэ мылькуу диIэр кьетхъэжьэри, дыкьежьэжащ. Пэщ, жэнэтт кьызыхьэжар. Ауэ, жэнэтым ушышхэм хуейтэкъэ?! Куэдым дегупсысатэкъым, дыкьыщIэпхъуэри дыкьэкIуэжат. ЕтхьэкIыфыху етхьэкIри, ди Іуэху щымыхьужьыххэм, Тыркум дгъэзэжащ. Лъэпкьми хэкуми зыхуэзгъэсакъым, сигури кьутакъым. Хьуатэкъымэ, етIуанэ пIалъэм сыпэплъащ. ЕтIуанэ кьытегъэзэгъуэм Іуэхум нэхъ дегупсысауэ, нэхъ зэпэтлъытаIуэ дыкьэкIуэжащ».

ГъащIэм гъэунэхупIэ куэд урегъэувэ. Нэхъ хьэлъэ дыдэхэм ящыщу кьыщIэкIынущ хэхэс гъащIэр. Дауи, тыншкъым уи гур зым щыIэу, уи Іэпкьлъэпкъыр нэхъуэщI щIыпIэ щыIэу упсэныр. Арат Бабыгу Эргун зэрыт щытыкIэр: «Дыхуиттэкъым адыгэбзэкIэ дыпсэлъэну, адыгэ фащэ щыттIэгъэну. ЕджапIэм, пщэдджыжь кьэс сабийхэр зэхуащIэзырти, жрагъэIуэрт: «Сытыркуд! СызахуэщI! Апхуэдэ гупсысэм хуагъасэрт щыхуэхэр».

Эргун кьеузыр и бзэрт, и хабзэрт. Япэу итха усэри адыгэбзэм теухуат. Гум имызэгъэж хьуа гукъеуэхэр тхылъымпIэ напэм кIуэ хьуащ.

Щыхур нэхъ кьызэрыгуэкIыу щытыху, нэхъ гуапэщ. Сыт хуэдэ лъагапIэ ульэмIэсами, кьызэрыгуэкIыу укьанэмэ - уцIыхуущ. Абы Эргуни егъэдаэ: «Пэжым ухуеймэ, сэ усакIуэу зыслъытэжкIыным. Сигу кьеуэр тхылъымпIэ напэм схыуэ зраш, ГъащIэм сыкIэлъыплъри, хэщIыныгъэхэр - бзэр, хабзэр зэрыкIуэдыр - си гум щIыхьэрт. ГукъеуэкIэ кьалэмым сыдэгушэрт. Апхуэдэурэ усэхэр зэкIэлъыкIуаУэ араща».

Бабыгу Эргун усэ итхэмрэ, кьиигъэщ образхэр кьыппкъэрошасэ, сыту жыпIэмэ псэ яхелъыр. Хабзэм хужеIэ:

Хабзэр лIыжьщ, илъэс куэд псэуауэ,
Абы уэ куэд унгъэщIэнущ.

И бзэр зэрыщIащхьр иregъэщхь жыгым кьыпача тхьэмпэм:

Сызэрыпсальэр ягу темыхуэу,
Тхьэмпэм хуэдэу пачащ си бзэр.

УсакIуэм и гупсысэхэр гъэхуауэ щIыуэпсым ирепхыф:

Маэзм зегъазэ...
Дыгъэм зегъазэ...
ЖыIэ, сыт щыгъуэ дэ дгъэзэжыну?
Уэсу кьехуэхьр
Бахъэм хуокIуэжыр.
ЖыIэт, сыт щыгъуэ декIуэлIэжыну...

Бабыгу Эргун и усэгъэм уэрэду тха куэд хэтщ. «Уэрэд хуэдэу жыслIэурэ стхащ», - жи есым. Гу лъащIэм куэдрэ кьыщIэсIыкIуэха псалъэхэр и гущIыIу кьыщыкIуэм, гуфIащэу макъамэм хэджэрэза нэхьеИ!

УсакIуэм и гъащIэр, и гупсысэкIэр кьызыхэщ усэхэр зыщ зыхуэзыжьыр - Хэкум нэхъ лъапIэ зыри щыIэкъым, насыпыр абы уи лъэр щыбгъэбыдэныщ.

ГУГЪУЭТ Заремэ.

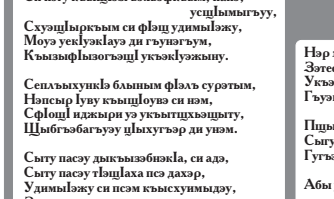

Гъэлъэгъуэныгъэм къриихьэлIахэр.

Си адэ

Си нэгу къыщIэзгъэхьэфкъым, папэ,
усщIымыгъуу,
СхуэщIыркъым си фIэщ удимыIэжу,
Моуэ уекIуэкIауэ ди гъунэгъум,
КъызыфIызогъащI укъэкIуэжьну.

СеплъыхункIэ блыным фIэлъ сурэтым,
Нэпсыр Іуву къыщIоувэ си нэм,
СфIощI иджыри уэ укъытщхьащIыту,
ЦIыбгъэбагъуэу цIыхугъэр ди унэм.

Сыту пасэу дыкъыззбжкIа, си адэ,
Сыту пасэу тIащIаха псэ дахэр,
УдимыIэжу си псэм кьысхуимыдэу,
Зыщызоплъыхь зеиншэ хъуа ди лъахэм.

Нэр зэтеспIэм, укъыщIохьэр нэгум,
Зэтесхыжкъым - ущIремыкIыж.
Укъэслъыхьэу сыдэплъеймэ уэгум,
Гъэуэгутэлъагъуэ вагъуэу укъоблэж.

Пщыхьэщхьэ хъуам уэрамымкIэ сыноплъэ,
Сыгугъэу кьэкIыгъэшкIэ куэбжэ цIыкIур.
Гугъэр химыскъэж пщыхьэщхьэ
пшэплъ,
Абы уахътышIэу кьекIухь уи
лъхьхъуакIуэ.

● Газетеджэм и усэ

Нобэрей махуэ зеиншафэм
ЩигъэгужьейкIэ си псэр щхьэхуимыту,
Уи вагъуэр кьэслъыхъуэжу соплъэр уафэм,
ИкIи кьыслфIощIыр уэ чэнджэщ кьызэпту:

«Псори дыкъегъэщIри Алыхь закъуэм,
Псоми догъэзэжыр Абы деж,
Гуэныхьлыуэ ди псэхэр мыжакъуэу,
Напэ хужькIэ Тхьэм дызэхуихьыж!»

БАЖЭ Залинэ.

ЦIыхухэм я зыгъэпсэхупIэ тыншщ Хьэтlохъущокъуэхэ я жыг хадзр.

Редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ ЖЬЭКIЭМЫХЬУ Маринэ

РЕДАКЦЭМ И КОЛЛЕГИЕМ ХЭТХЭР **Хьэфыщ Iэ Мухьэмэд** (редактор нэхъыщхьэ), **Жылаес Заурбэч** (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), **Ширдий Маринэ** (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), **Гъурыжь Мадинэ** (жэуап зыхь секретарь), **Истэпан Залинэ, Къардэн Маринэ, Хьэжькъаер Алик.**

КъыдэзыгъэкIхэмрэ редакцэмрэ я хэщIапIэр

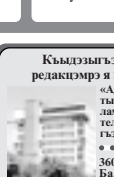

«Адыгэ псалъэ» газетыр КъБР-м и Парламентымрэ Правительствэмрэ кьыдагъэкI.

360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и уэрам, 5, ешIапIанэ къат.

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэхэм - 42-63-64, 47-31-54, 47-33-23; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

КЪУДАМЭХЭМ: политикэмкIэ, жылагъэмрэ лъэпкъ Іуэхухэмкlэ - 42-22-86; къуажэ гъащIэмрэ экономикэмкIэ - 47-22-63, 42-57-59; щIэнхабзэмкIэ - 42-75-36; обозревателхэм - 42-22-89; хабзэхъумэ Іуэхущ IапIэхэм ядэлажьэнымкIэ - 42-60-53; хъыбарыщIэхэмкIэ, спортымрэ къэбархэмкIэ - 42-22-88; егъэджэныгъэмрэ щIэныгъэмкIэ - 47-32-15; зэдзэкIапIуэхэм - 42-21-88; корректорхэм - 42-60-27; бухгалтерием - 47-31-69; ЭВМ-м и операторхэм - 42-22-84; компьютер Іуэхущ IапIэм - 42-26-41; сурэттехым - 42-75-78.

Теддзэ тхыгъэхэм кьыщыхьа бжьыгъэхэм, кьыщаIэта Іуэхуу нэхъхэм я пэжагъэмкIэ ахэр зытахэм нэсу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Іуэху епльыкIэр зэтехуэ зэпыту щыткъым.

Газетыр Іэ тезыдахэм яхуэхьыныр и пщэ дольщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщIэныгъэхэмкIэ и управленэм.

Тел.: 76-01-28, 76-01-10.

Газетыр 1989 гъэм дыгъэгъазэм и 16-м Печатым и хуитыныгъэр хьэмэныжьыгъ Къэбэрдей-Балъкъэр щIыналъэ Іуэхущ IапIэм №П-0065-м щIэту ятхащ.

Зы илъэсым газетыр 250-рэ кьыдокI.

«Тетраграф» ООО-м щытрадзащ.
КъБР, Налшык къалэ,
Лениным и цIэкIэ щыIэ уэрам, 33, тел. 42-35-75.

Мы къыдэкIыгъуэм елэжьахущ: жэуап зыхь секретарь **Гъурыжь Мадинэ,** редактору **Нэщ Іэныдэ Замирэ,** корректорхэу **Щхьэщэмыщ Иэ** *(2, 3-нэ нап.),* **Щоджэн Заирэ** *(1, 4-нэ нап.), корректорэм я дэIэныкъуэгъу* **Мырзэкан ФатIимэ.** *Компьютерхэр газетым и тепльэр ящIам* Дол Мариндж, Щомахуэ Маринэ, *сурэтхэм елэжьар* Бицу Жаннэщ.

Номерыр «Адыгэ псалъэм» и компьютер Іэнатlэм щагъэхьэзыращ.

Газетым Іэ традзэн хуейщ сыхьэт 20-м, щыградзар сыхьэт 20.00-рщ.

Индексыр 51531 ● Тираж 5.071 ● Заказ №1770